

Birleşik Krallık'ın Ulusal Güvenlik Yaklaşımı ve Terörizmle Mücadele Stratejisi*

Kazim Murat ÖZKAN**

Öz

Devlet, güvenliğine yönelik sorunların çözümü için uluslararası ve ulusal iş birliği, eş güdüm ve beraberlik içerisinde uzlaştırmacı formüller bulmalıdır. Terör ve terörizm güvenliğe yönelik tehditlerdendir. Terörizmle mücadeleyi stratejik yaklaşımla yapan devletlerin deneyimleri değerli bilgiler içerebilir. Bu kapsamda Birleşik Krallık'ın terörizmle mücadele alanında sahip olduğu deneyim, geniş bir kaynak oluşturmaktadır.

Bu çalışmada; Birleşik Krallık'ın ulusal güvenlik anlayışı ve Füzyon Doktrini kapsamında güvenliğine tehdit gördüğü alanlarda bütüncül bir yaklaşımla; ulusal iletişimini geliştirmeyi, uluslararası ilişkilerini güçlendirmeyi, ulusal güvenlik ve ekonomik hedeflerine erişebilmeyi hedeflediği ortaya konmaktadır. Bu kapsamda, terörizm tehdidi ile mücadele edebilmek için uyguladığı Terörizmle Mücadele Stratejisi; tarihsel gelişimiyle birlikte stratejinin merkezinde bulunan Önleme, İzleme, Koruma, Hazırlıklı Olma ilkelerinin yanında, uluslararası terörizm ve aşırılıkla mücadele alanında analiz edilmektedir. Sonuç olarak ulusal ve uluslararası terörizmle mücadelenin uyumlu şekilde yapılması maksadıyla terörizmle mücadele stratejisinin oluşturulmasında; dost ve müttefik ülkelerle kapsamlı iş birliği geliştirilmesi, ilgili kurumlar arasında görev ve sorumlulukların belirlenmesi ve eş güdüm içerisinde çalışılması, özel sektörle iş birliği yapılması, farklılıklara saygı gösterirken toplumun bütünleşmesinin hedeflenmesi, hukukun

* Bu çalışma, Birleşik Krallık'ın Terörizmle Mücadele Stratejisinin 11 Eylül 2001 Saldırıları Öncesi ve Sonrasının Karşılaştırmalı Analizi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası Güvenlik ve Terörizm programı doktora tezi, Ankara, 2020'den üretilmiştir.

** Doktor, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Misafir Öğretim Üyesi, kazim.murat.ozkan@gmail.com, ORCID 0000-0001-6206-3224.

üstünlüğü, denetlenebilme ve ihtiyaca göre güncellemenin gerekliliği ortaya konmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Birleşik Krallık, Güvenlik, Strateji, Terörizm, Terörizmle Mücadele, CONTEST.

The United Kingdom's National Security Approach and Counter-Terrorism Strategy

Abstract

State should find conciliatory formulas in international and national cooperation, coordination, and solidarity for the solution of problems related to security. Terror and terrorism are threats to security. The experiences of the states that make the counter terrorism with a strategic approach can contain valuable information. For this reason, the UK's experience in the counter terrorism area provides a wide source to World.

UK's experience in the counter terrorism area provides a wide source to World.

In this study, it is revealed that the United Kingdom aims to develop its national communication, strengthen its international relations, and achieve its national security and economic goals with a holistic approach in areas where its security is threatened within the scope of its national security understanding and Fusion Doctrine. In this context, the Counter Terrorism Strategy of UK that has been implemented to combat the threat of terrorism had been analyzed by considering UK Strategy's historical development. In addition, this analysis is in the field of combating international terrorism and extremism and it contains the principles of Prevent, Pursue, Protect and Prepare, which are at the centre of the strategy. As a result, in order to establish a counter-terrorism strategy with the aim of harmonizing the fight against national and international terrorism; development of comprehensive cooperation with friendly and allied countries, determination of duties and responsibilities among relevant institutions and working in coordination, cooperation with the private sector, targeting the integration of the society while respecting differences, the rule of law, auditability and the necessity of updating according to needs are clarified.

Keywords: *United Kingdom, Security, Strategy, Terrorism, Counter Terrorism, CONTEST.*

Giriş

Küreselleşme altında ekonomik, sosyal ve politik alanda görülen dönüşümler, bilgi teknolojisindeki gelişmenin de etkisiyle; hızlanmış, derinleşmiş ve temelde yeni yaklaşımlar gerektiren güvenlik tehditlerini de beraberinde getirmiştir. Küreselleşme sürecinde tehditlerin değişim yaşaması ve çeşitlenmesinin; güvenlik algılamasını da genişlettiği ve derinleştiği söylenebilir.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde 11 Eylül 2001'de gerçekleştirilen terör saldırılarının en azından insanların terörizm algısını değiştirdiğini kabul etmek gerekir. Söz konusu terör saldırılarından itibaren geçen süre içerisinde devletlerde; yönetimin değişmesi, yaşanan ekonomik sorunlar, doğal afetler gibi değişik etkenler nedeniyle, öncelikler değişse de terörizm tehdidi önceliğini, güvenlik ve terörizmle mücadele önemini korumaktadır.

Terörizmin neden olduğu şiddet veya şiddet korkusuna karşı devlet tarafından korkuya dayanmayan politikalar üretilmelidir. Devletin uyguladığı politikanın başarısının ölçütü; terör şiddetinin azalmasının yanında, toplumun ve bireylerin normal yaşantılarına devam edebilmeleridir. Bu nedenle devletler; toplum ve bireyler tarafından kabul edilebilir, şiddete karşı etkili, güvenliği sağlayan ve istikrarı devam ettirebilen stratejiler geliştirmelidir. Bununla birlikte, devletlerin değişik terörizmle mücadele stratejileri uygulamalarından edinilen deneyimler, herhangi bir devletin terörizmle mücadele stratejisinin oluşturulmasına değerli bilgiler sunabilir, katkıda bulunabilir.

İrlandalı Milliyetçiler tarafından, Clerkenwell Hapishanesindeki arkadaşlarının serbest bırakılması için Londra'da 1867 yılında gerçekleştirilen bombalı saldırıların (Hewitt, 2008: 9) tarihinden de anlaşılacağı üzere Birleşik Krallık, bir asırdan fazla şiddet geçmişine sahiptir. Bu kapsamda Birleşik Krallık, edindiği deneyimlerini ve kurumsal belleğinden kaynaklanan gücü bir kuvvet çarpanı olarak kullanabilmektedir (Kiszely, 2006: 16-19).

Bu çalışmada; Birleşik Krallık'ın; özellikle 11 Eylül terör saldırıları sonrasında uyguladığı ulusal güvenlik yaklaşımı, terörizm tehdidini algılaması, terör örgütlerinin faaliyetlerinin engellenmesi, başarısızlığa uğratılması ve terörizmi

ortaya çıkararak nedenlerin ortadan kaldırılması amacıyla; terörizmle mücadele stratejisinin içeriği analiz edilerek, yöntemleri ve yaşanan sorunlar ortaya konulmakta, terörizmle mücadele stratejisi oluşturulmasında; içerik, yapılanma, kurum ve kuruluşlar arasında ve faaliyetlerde iş birliği yapılması ve eş güdümün sağlanması esasları belirtilmektedir.

Çalışmada; maksat ve hazırlanma yöntemlerinin ifade edilmesini takiben güvenlik, terörizm, terör, terörizmle mücadele kavramlarına Birleşik Krallık'ın yaklaşımı, ulusal güvenlik stratejisini geliştirme süreci ve buna bağlı olarak terörizmle mücadelede stratejisinin gelişimi, içeriği ve esasları analiz edilmektedir. Sonuç olarak; terör örgütleri ve teröristleri güdüleyen etkenler, uyguladıkları yöntemlerde yaşanan değişim ortaya konarak, terörizmle mücadele stratejisinin oluşturulmasında odaklanılabilecek alanlar ortaya konmaktadır.

1. Kavramsal Çerçeve

Devletler; güvenliğe yönelik sorunların çözümü için ulusal ve uluslararası iş birliği, birlik ve beraberlik içerisinde uzlaştırıcı formüller bulmalıdır. Güvenlik açısından; bir ülkede terörle ilgili bir sorun en önemli unsur haline gelirken, bir başka ülkede açlık ve su kıtlığı en temel sorun haline gelebilmektedir. Güvenliğin öncelikle toplumun kaderini belirleme hakkı ve ikincil olarak insanın kişisel güvenliği ile ilgili olduğunu ifade eden Buzan (1983: 37) güvenliğin; askerî, siyasi, ekonomik, toplumsal ve çevresel alandaki etkenler tarafından belirlendiğini ve devletlerin varlık sebeplerinden birinin halkını tehditlere karşı korumak, güvenliğini sağlamak olduğunu belirtmektedir (Buzan, 1983: 38-61).

Birleşik Krallık Kabine Ofisi'nin ilk Daimî Sekreteri ve Güvenlik ve İstihbarat Koordinatörü olan Sir David Omand "Bir güvenlik stratejisinin belirlenmesi ile terörizm gibi tehditlerle başa çıkılabilir... Ulusal güvenlik; halkının korunmasına, risklerin öngörülmesine ve toplumsal direnç oluşturmasına odaklanmalıdır. Mutlak güvenlik olamaz, kadercilik veya şansa güvenmek ise halkı önlenebilir tehlikeye maruz bırakacaktır." (Omand, 2010: 16, 17) şeklinde güvenlik konusunda düşüncesini açıklayarak ulusal güvenliği "Büyük tehditler veya doğal felaketler gibi risklerin tatmin edici bir şekilde yönetilerek, insanların güven içinde ve özgürce yaşamlarını devam ettirdikleri güvenlik durumu" (Omand, 2012: 6) olarak tarif etmiştir.

Güvenliğe yönelik tehditlerden biri olan terörün; bir şiddet olayı olmasının yanında, insani, tarihi, dini, ideolojik, etnik, siyasi, uluslararası birçok boyutu ve uzantıları bulunduğundan, terörizmle mücadelenin sadece güvenlik önlemleri temelinde yapılması başarıyı getirmeyecektir. Bu nedenle, güvenlik uzmanlarının yanında, ekonomik, siyasi, istihbarat, diplomatik ve akademik gibi birçok çevre, çözüm süreçlerine ve stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlamalıdır.

Terör ve terörün yarattığı korkuyu bilinçli olarak kullanan terörizm (Report of the Task Force on Disorders and Terrorism, 1976: 3); faaliyet gösterdiği yerler ve hedefleri açısından ulusal sınırların ötesine geçmiş, uluslararası görünüm kazanarak (<https://www.mi5.gov.uk/international-terrorism>) küresel anlamda tüm devletleri ve toplumları tehdit eder duruma gelmiştir. Terörizm, teknolojik alandaki gelişmelerden yaralanarak geliştirdiği yetenekleriyle “düşünülme” düşünmeye zorlamaktadır.

Terörizm, genellikle sıradan suçlardan ayrı olarak siyasi suç veya siyasi cinayet olarak da görülebilir (Schmid ve Longman, 2005: 57). Uluslararası bağlamda “terörizm” kavramının kamusal ve politik söylemlere girdiğini ve her iki alanda da önemli bir rol oynadığını belirten Ben Golder ve George Williams tarafından, yasaların bu tür söylemlerle uyumlu olması için çağdaş terörizm anlayışını yansıtan bir tanımın formüle edilmesi, hukukun üstünlüğü ilkesiyle tutarlı bir biçimde belirginleştirmeye çalışılması gerektiği ifade edilmektedir (Golder ve Williams, 2004: 288).

Terörizm/terör kavramını anlamaya yardımcı olan siyaset, tarih, psikoloji ve sosyoloji gibi alanlarda farklı, yararlı düşünceler geliştirilmekte, bilgiler ortaya konmaktadır. Benzer şekilde, terörizmle mücadele edebilmek için geliştirilen stratejiler ise siyasi ortam, kamu ve ekonomik yapılanma, istihbarat, kolluk kuvvetleri, askerî gücü kullanma yöntemi, ülkenin coğrafyası, uluslararası ilişkiler, temel sorunlar, tehdit değerlendirmesi, kaynaklar, halk desteğinin sağlanması gibi birçok etkende yaşanan farklılıklar nedeniyle, bir ülkede başarılı bir şekilde uygulanırken, başka bir ülkede beklentileri karşılamamaktadır.

2. Birleşik Krallık'ın Ulusal Güvenlik Yaklaşımı

a. Ulusal Güvenlik Stratejisi

Birleşik Krallık tarafından, Soğuk Savaş sonrası güvenlik ve savunma ihtiyaçlarının yeniden değerlendirilmesi ve yeteneklerin yeni stratejik gerçekleri karşılayacak şekilde düzenlenmesi amacıyla, 1998 yılında “Stratejik Savunma İncelemesi (Strategic Defence Review-SDR)”nin yayımlanması (A New Chapter to the Strategic Defence Review Sixth Report of Session 2002-03, 2003: 5) ile stratejik çalışmalar başlatılmıştır. 11 Eylül terör saldırıları sonrasında ortaya çıkan asimetrik tehditlerin ölçeğini tam olarak içermeyen SDR'ye başka bir bakış getirebilmek amacıyla (A New Chapter to the Strategic Defence Review Sixth Report of Session 2002-03, 2003: 3), terörizm tehdidine odaklı “Stratejik Savunma İncelemesinin Yeni Bir Bölümü: Yurt Savunması ve Güvenliğinde Rezervlerin Rolü (A New Chapter to the Strategic Defence Review: The Role of the Reserves in Home Defence and Security)” 12 Haziran 2002'de ve “Savunma Teknik Raporu-Değişen Dünyada Güvenliğin Sağlanması (Defence White Paper Delivering Security in a Changing World)” (<https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/rp04-71/>) Aralık 2003'te yayımlanmıştır. SDR'ye ilave edilen Yeni Bölüm'de “Terörizm Tehdidi ve Birleşik Krallık'ın Güvenliği ve Savunması” stratejine yer verilmiştir (A New Chapter to the Strategic Defence Review Sixth Report of Session 2002-03, 2003: 13-38). Böylece, Birleşik Krallık ulusal stratejisine uygun olarak 2002 yılından itibaren, terörizmle mücadele için strateji uygulamaya çalışmaktadır.

“Ulusal Güvenlik Konseyi (National Security Council-NSC)”, karar alma sürecinin bir parçası olarak ulusal güvenliği tüm yönlerini gözetmek ve koordine etmek (National Security Capability Review, 2018: 9), ulusal güvenlik ve kriz durumları üzerine müşterek strateji geliştirilmesinde koordinatörlük ve liderlik yapması amacıyla, 2010 yılında kurulmuştur (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review 2015, 2015: 82). NSC tarafından; 2010 yılında “Belirsizlik Çağında Güçlü Bir Britanya (A Strong Britain in an Age of Uncertainty)” başlıklı yeni bir “Ulusal Güvenlik Stratejisi (National Security Strategy-NSS)” ve kapsamlı bir “Stratejik Savunma ve Güvenlik İncelemesi (Strategic Defence and Security Review-SDSR)” yayımlanmıştır. NSC, ulusal güvenlik yeteneklerinden azami faydalanabilmek için bu yeteneklerin nasıl geliştirilebileceği ve uygulanabileceği hususlarını belirlemek için 2018 yılında

“Ulusal Güvenlik Yeteneği İncelemesi (National Security Capability Review-NSCR)” yayımlamıştır. Böylece, gelecek on yıl için güvenlik önceliklerine göre SDSR’de güncellenmiştir (National Security Capability Review, 2018: 3).

Birleşik Krallık'ın tüm savunma ve güvenlik yeteneklerinin ayrıntılı bir görünümü NSS ile ortaya konmaktadır. NSS’de, mevcut güvenlik resminin uluslararası boyutu tanımlanmakta ve kapsamı belirlenmektedir (National Security Strategy, 2010: 9). Birinci strateji, devlete yönelik tehditlere karşı ne pasif ne de tamamen savunmacı olmayı öngörmekte, daha ziyade tehdit seviyesine ulaşmadan önce önlemeyi tanımlamaktadır. Bu anlayış “istikrarlı bir dünyanın şekillenmesi” için ulusal gücün tüm araçlarının bir araya getirilmesi, terörizm ve organize suç gibi tehditler derinleşmeden ve genişlemeden etkisiz kılınması şeklinde özetlenebilir. İkincisi, Birleşik Krallık'ın ulusal güvenliğini inşa etme ve savunma çalışmalarında uluslararası ilişkilerin önemini vurgulanmasıdır. Devletlerin küreselleşmiş bir dünyada tek başlarına hareket edemeyecekleri, uluslararası tehditlerle uluslararası dayanışma ile mücadele edilmesi gerektiği temel mantığından hareketle, yalnızca ABD gibi geleneksel müttefiklerle değil, yeni ortaklarla ve yeni güçlerle çalışılması gerektiği öne çıkarılmaktadır.

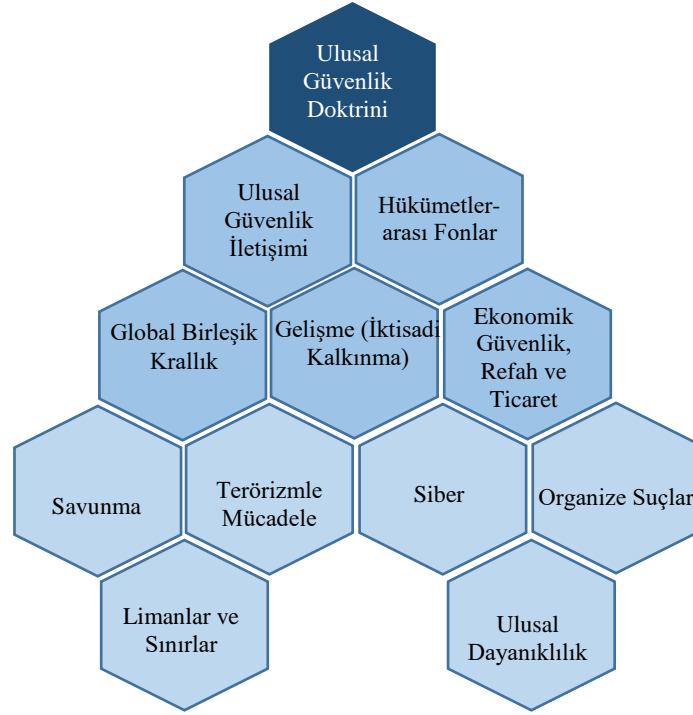
Birleşik Krallık küresel aktör olarak; ulusal güvenliğini sağlarken ekonomik güvenliğini de koruduğu bilinci ile değişen stratejik şartlara karşı kararlı bir şekilde uyum göstermek amacıyla; NATO ile daha yakın çalışmayı, güvenliğine yönelik Ortadoğu kaynaklı tehditlerle kaynağında mücadelede müttefikleriyle birlikte aktif olarak yer almayı, Asya-Pasifik bölgesine gerekli önemi vermeyi hedeflemektedir. Ayrıca, Silahlı Kuvvetleri ile iç güvenliğe katkı sağlamaya devam etmeyi, müşterek kuvvet yapılanması ile kara, deniz, hava, uzay ve siber alanda etkili olmayı, devlet destekli olan veya olmayan tehditlere karşı müttefikleriyle veya tek başına tedbir alabilecek yeteneğe sahip olmayı öngörmektedir (National Security Capability Review, 2018: 14).

Birleşik Krallık'ın ulusal güvenliğini sağlamak için NSS ve SDSR 2015’te yer alan ve NSCR ile teyit edilen;

- Yurt içinde ve yurt dışında halkının ve alt yapısının korunması, ekonomik güvenliğinin sağlanması,
- Birleşik Krallık’a ve müttefiklerine yönelik tehditlerin etkisiz hâle getirmesi, küresel etkisinin pekiştirilmesi,

- Refah seviyesinin artırılması hedefleri bulunmaktadır (National Security Capability Review, 2018: 9).

NSCR, ulusal güvenlik için kritik öneme sahip ve birbiri ile bağlantılı 12 alanda yürütülmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Ulusal Güvenlik Yeteneği İncelemesinin Alanları.

(Kaynak: National Security Capability Review, 2018: 12).

Küreselleşme ve teknolojik ilerlemeler; Birleşik Krallık ve diğer devletlere fırsatlar getirmesinin yanında, risk, tehlike, tehdit gibi değerler açısından çeşitlilik ve karmaşıklığın artmasına da sebep olmaktadır. Birleşik Krallık'ın savunulması ve korunması, Birleşik Krallık'ın ulusal güvenlik politikasının merkezinde yer alan caydırıcılıkla başlamaktadır (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review 2015, 2015: 23). Birleşik Krallık'ın ulusal güvenlik riski değerlendirmesinde beş yıl içinde terörizmin; yurt içinde ve yurt dışında doğrudan tehdit olmaya, Irak-Şam İslam Devleti (Devlet'ül İslamiyye fi'l Irak ve's Şam-DEAŞ), El Kaide ve bağlı yapıların Birleşik Krallık ve Batı hedeflerine tehdit

oluşturmaya devam edeceği öngörülmektedir (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review 2015, 2015: 85). Gelecek on yılda ise terörizm, aşırılık ve istikrarsızlığın artan tehdidi, devlet temelli tehditlerin yeniden ortaya çıkması ve devletlerarası rekabetinin yoğunlaşması, uluslararası düzenin aşınması ve küresel tehditlerle mücadele etmenin zorlaşması, teknolojik gelişmeler ve etkisi, siber tehdit, organize suçların büyümesi ve genişlemesi, hastalıklar ve doğal afetlerin güvenlik önceliklerini yönlendirmesi beklenmektedir (National Security Capability Review, 2018: 5).

NSCR; sürekli ve sürdürülebilir askerî yetenek sağlanması, savunma programının modernleştirilmesi, siber güvenlik stratejisinin uygulanması, organize suçlara karşı güvenlik ve istihbarat kurumları, özel sektör ve toplumsal katılımı kapsayan bir yaklaşımın benimsenmesi, sınır güvenliğine önem verilmesi, acil durum sistemini desteklemek için bütünsel bir yaklaşım geliştirilmesi, yumuşak gücü kullanarak uluslararası ilişkilerin güçlendirilmesi, ulusal iletişimin geliştirilmesi hedeflerine erişebilmek ve ekonomik hedefler ile yetenekleri ulusal güvenlikle bütünleştirebilmek için Füzyon Doktrini (Fusion Doctrine)'nin uygulanmasını belirtmiştir (National Security Capability Review, 2018: 3, 4).

NSC'nin ulusal güvenliğe yönelik ortak yaklaşımını geliştirmek için yeni ulusal güvenlik doktrini olan Füzyon Doktrini'ni uygulanmaya başlaması (National Security Capability Review, 2018: 10) ile güvenlik, ekonomik ve küresel etkinin pekiştirilmesi hedeflerini planlamak, desteklemek ve korumak için ulusal güvenlik ve ekonomik gücün azami kullanımının sağlanması hedeflenmektedir.

b. Füzyon Doktrini

Birleşik Krallık; hedeflerine yönelik olarak mevcut ve ortaya çıkan tehditleri etkisiz hâle getirmek için “Füzyon” yaklaşımını benimsemiştir (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review 2015: Third Annual Report, 2019: 9). “Füzyon” yaklaşımı ile adından da anlaşılacağı gibi bütünün, parçaların toplamından daha büyük olmasını sağlamak için ulusal güvenlik yeteneklerini bir araya getirmek hedeflenmektedir (Newman, 2020).

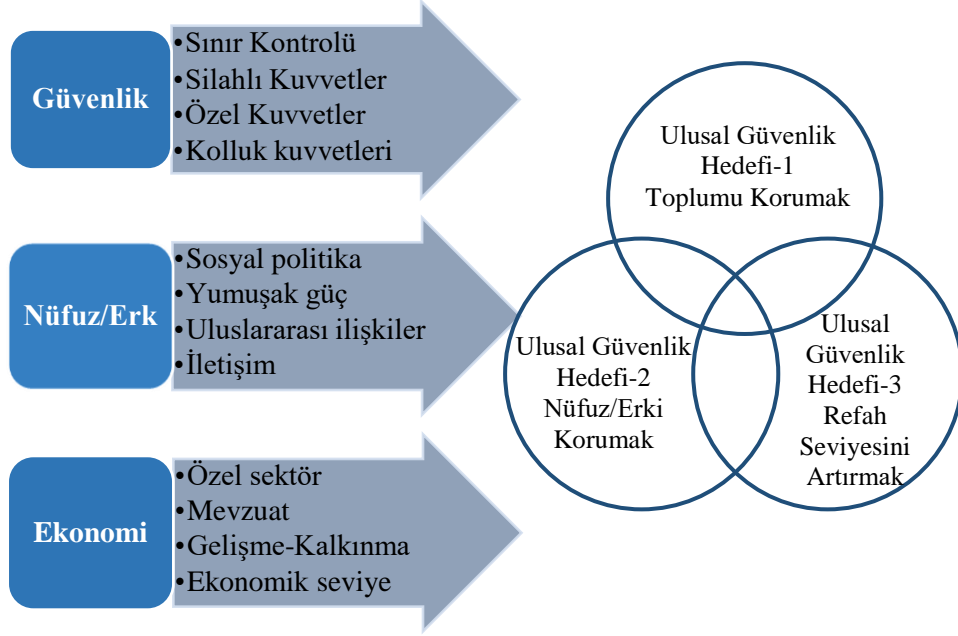
Füzyon Doktrini ile ulusal güvenliğe yönelik ortak yaklaşım geliştirilmekte, NBC'nin önceliklerinin her birini yerine getirmek için kurumlar ve yetkililer arasında sorumlulukların belirlenmesi sağlanmakta ve müşterek karar almayı desteklemek için bir sistem oluşturulmaktadır. Füzyon Doktrini; ulusal güvenliğe

yönelik kriz durumlarında müşterek strateji geliştirilmesi için düşmanların ve müttefiklerin nasıl tepki verebileceklerini öngörerek, uzun vadede belirlenen hedeflere ulaşmanın en etkili ve verimli yollarını belirlemektedir (National Security Capability Review, 2018: 10).

Ulusal Güvenlik Danışmanı (National Security Adviser) Sir Mark Sedwill, 28 Ocak 2019'da "Ulusal Güvenlik Stratejisi Ortak Komitesi (Joint Committee on the National Security Strategy)"nde yaptığı sunumda; 21. yüzyılın en büyük zorluklarından biri olarak tehditlerin belirsizliğini ve karmaşıklığını ifade etmiştir. Aynı konuşmasında Füzyon Doktrini kapsamında oluşturulan yapı ve sürecin; ulusal güvenliğin sağlanmasından sorumlu olan kurumların "geleneksel" yapılarının ötesine geçerek, iş birliği ve eş güdüm içerisinde, ekip anlayışı ile çalışmalarına yönelik olduğunu belirtmiştir (Oral Evidence: Work of the National Security Adviser, 2019: 6-7).

Ulusal Güvenlik Danışmanı Sir Mark Sedwill; devlet kaynaklı saldırılar, özellikle hibrit savaşı gibi karmaşık tehditlerle mücadelenin güçlendirilmesi için istihbarat, güvenlik kuvvetleri ve terörizmle mücadele unsurlarının, özellikle siber güvenlik araçlarıyla eş güdüm içerisinde kullanılmasının, sürekli rekabet ve çekişme ile karşı karşıya gelinen hasımların seviyesinin altına düşülmemesi için hızlı ve etkin bir dizi tedbirler alınması gerektiğini vurgulamış, bütün çabanın kurumlar arasında ortak anlayış içerisinde ortak paydada birleşme olduğunu belirtmiştir (Oral Evidence: Work of the National Security Adviser, 2019: 8). Bu düşünce ile Füzyon Doktrini'nin; politika ve planlamanın strateji odaklı olması, NSC'in kararlarını uygulamak üzere kurumlar arası iş birliği yapılması ve eş güdüm sağlanması için yöntemlerin geliştirilmesi, yetenekler arasındaki iş birliği ve eş güdüm içerisinde çalışılmasının sürekli olarak gözden geçirilmesi olmak üzere üç unsur içerdiği belirtilebilir.

Füzyon Doktrini, ulusal güvenlik hedefine ulaşmak için ekonomik, güvenlik ve nüfuz yeteneklerini bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Bu anlayışla; Birleşik Krallık'ın güvenliğinin, küresel etki ve nüfuzunun, refahının korunmasını hedef olarak almaktadır (Şekil 2). Füzyon Doktrini'nin belirttiği hedefler, her ulus için meşru kabul edilebilecek hedeflerdir (Barder, 2018).

Şekil 2. Güvenlik, Ekonomik ve Nüfuz/Erk Yeteneği ile Ulusal Güvenlik Hedefleri
(Kaynak: National Security Capability Review, 2018: 10)

Ulusal güvenliğe yönelik tasarlanan ve temelde yeni bir yaklaşım olan Füzyon yaklaşımı; ulusal güvenliğin sağlanabilmesi için ekonomik kaldıraçlardan son teknolojik kaynaklara, küresel olarak daha geniş diplomatik ve kültürel etkinliğe kadar tüm yeteneklerden daha iyi yararlanılmasını hedeflemektedir. Bu yaklaşım; ulusal önceliklere göre yönetim, kamu sektörü, özel sektör, üniversiteler ve ilgili kurumların birlikte, eş güdüm içerisinde ve bütünleşik bir anlayışla çalışmasını gerektirmektedir. Füzyon Doktrini'nin yaklaşımında temel nokta “kafaları, kalpleri ve alışkanlıkları (heads, hearts and habits)” değiştirmektir (Newman, 2020). Birleşik Krallık'ta, Füzyon Doktrini ile karar alma ve harekete geçmede ivme kazanıldığı kabul edilmektedir (Fusion Doctrine: One Year On, 2019).

Birleşik Krallık'ın Füzyon Doktrini ile ulusal güvenlik, ekonomi ve nüfuz hedeflerini ve bu alanlardaki yeteneklerini azami etki için kullanmayı amaçladığını belirten gazeteci yazar Leonid Bershidsky; NSCR'de gösterişli olarak nitelendirdiği “Füzyon Doktrini” adının seçimini, sinerjik etki elde etmek için belirli siyasi, askerî, ekonomik, sosyal, bilgi ve altyapı alanında güvenlik açıklarına yönelik olarak askerî,

siyasi, ekonomik, sivil ve bilgi alanındaki güç araçlarının uyumlu ve/veya eş zamanlı kullanımı (MCDC Countering Hybrid Warfare Project, 2019: 3, 13) olarak ifade edilebilecek olan “hibrit savaşı” teriminden kaçınmak olabileceğini ifade ederek, ikisi arasındaki benzerliğe dikkat çekmiştir (Bershidsky, 2018). Yine de Birleşik Krallık’ın derin, tarihi demokrasisi ile kolayca yönlendirilemeyen bağımsız, çoğulcu bir medyası olmasına rağmen “yumuşak güç stratejisi” uygulama niyetini vurgulamıştır.

Birleşik Krallık; stratejik düşüncesini geliştirmeyi ve bu gücü etkin bir şekilde kullanmak için devletin kurumlarını eş güdüm içerisinde bütünleşmiş şekilde çalıştırmayı ve dünyada önde gelen akıllı güç (smart power) olmayı hedeflemektedir (Seely ve Rogers, 2019: 16). Bu nedenle Birleşik Krallık’ın reaktif yaklaşımdan ziyade proaktif yaklaşım sergilemesi beklenmelidir (Seely ve Rogers, 2019: 15). Ulusal Güvenlik Danışmanı Sir Mark Sedwill “Füzyon Doktrini”nin umut verici bir başlangıç yaptığını” belirterek “Birleşik Krallık’ın geleceğe hazır olmasının” önemine vurgu yapmıştır (Oral Evidence: Work of the National Security Adviser, 2019: 17). Füzyon yaklaşımının faydalarının görülmeye başlandığı, ulusal yeteneklerden faydalanarak, tehditlere karşı hızlı tepki verildiği belirtilmiştir (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review 2015: Third Annual Report, 2019: 4)

Birleşik Krallık’a yönelik olarak dini istismar eden terörizmin tehdidinin mevcut seviyede kalması veya daha da artması, aşırı sağ terörizmin büyüyen bir tehdit olmaya devam etmesi, Kuzey İrlanda ile ilgili olarak özellikle muhalif cumhuriyetçilerin ciddi bir tehdit olmaya devam etmesinin beklenildiği belirtilerek, terör saldırı ve eylem planlarını erken aşamalarda tespit etmeyi, önlemeyi ve terörizmle mücadele yeteneklerinin geliştirilmesini içeren yeni bir terörle mücadele stratejisi öngörülmesi (National Security Capability Review, 2018: 18) üzerine, Füzyon yaklaşımı doğrultusunda terörizm tehdidine en iyi şekilde karşılık verebilmeyi sağlamak için kamu sektörü genelinde ve özel sektörle de düzenli eş güdüm içerisinde çalışmaya çok daha fazla odaklanmayı öngören terörizmle mücadelenin tüm yönlerinin temel bulgular halinde ifade edildiği Terörizmle Mücadele Stratejisi (Counter Terrorism Strategy-CONTEST)’nin; güçlendirilmiş versiyonu 04 Haziran 2018’de yayımlanmıştır (National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review 2015: Third Annual Report, 2019: 6).

3. Birleşik Krallık'a Yönelik Terörizm Tehdidi

a. Kuzey İrlanda Sorunu ve Beklentiler

Kuzey İrlanda'daki çatışmalar; herhangi bir tarafı itham etmemesi nedeniyle 'Sorunlar (The Troubles)' olarak adlandırılmaktadır. Kuzey İrlanda'nın Birleşik Krallık ile birlikte olmasını isteyenler Birlikçiler (Unionists) ya da aralarında daha radikal olanlar Sadıklar (Loyalist) olarak bilinmektedir. Kuzey İrlanda'nın Birleşik Krallık'dan ayrılmasını ve İrlanda Cumhuriyeti ile birleşmesini talep eden Kuzey İrlanda'daki azınlık ise Milliyetçiler veya Cumhuriyetçiler olarak tanımlanmaktadır. Birlikçiler ve Sadıkların çoğu Protestan iken, Milliyetçi ve Cumhuriyetçiler ise Katoliktir (Dorney, 2015).

Kuzey İrlanda'da devam eden çatışmayı sonlandıran, barış sürecini başlatan Belfast Anlaşması, 10 Nisan 1998 tarihinde imzalanmıştır. Devam eden süreçte, Kuzey İrlanda sorunundan kaynaklanan terör saldırılarının genel sayısında bir azalma olmasına rağmen, tehdidin etkisiz hâle getirilmesinin önemi devam etmektedir (<https://www.gov.uk/government/speeches/security-situation-in-northern-ireland>). Birleşik Krallık Güvenlik Servisi (MI5) ve Kuzey İrlanda Polis Teşkilatı (The Police Service of Northern Ireland)'nın katkıları ile Kuzey İrlanda'daki terör örgütlerine yönelik olarak 2015 yılında hazırlanan raporda; Belfast Anlaşması sonrasında terör örgütlerinin varlıklarını devam ettirdikleri, silahlarının bir kısmını ellerinde bulundurdukları, üyelerinin birey olarak veya küçük gruplar hâlinde güvenlik ve huzur ortamına tehdit oluşturmadıkları, bunun yanında üyelerinin farklı derecelerde kaçakçılık, uyuşturucu ticareti, haraç alma gibi Kuzey İrlanda'nın huzur ve refahına zarar veren suç faaliyetlerine katıldıkları belirtilmektedir (Paramilitary Groups in Northern Ireland, 2015).

Birleşik Krallık, 01 Ocak 2021 tarihi itibarıyla Avrupa Birliği (AB)'den resmen ayrılmış ve Birleşik Krallık-AB Ticaret ve İş Birliği Anlaşması ile güvenlik, kolluk ve yargı ile terörizmle mücadelede iş birliği gibi hususlar düzenlenmiştir (UK-EU Trade and Cooperation Agreement, 2020: 25-28). Bununla birlikte, Belfast Anlaşması ile sağlanan istikrarın anahtarı "açık sınır" uygulamasıdır. Kuzey İrlanda sınır hattında gelecekte, gümrük kontrolü, geçişlerin kayıt altına alınması gibi uygulamaların başlatılmasının yanında, Birleşik Krallık'ın Kuzey İrlanda'ya yönelik ekonomik tedbirler geliştirmesi İrlanda adasında gerilimin yeniden artmasına neden olabilir (Sargeant, 2020).

Kuzey İrlanda'ya yönelik güvenlik ve huzuru bozucu tehdit olarak muhalif Cumhuriyetçilerin ve muhalif Sadıkların faaliyetlerinin devam edeceği görülmektedir. Silahlı örgütlerin varlıklarının devam etmesi, güvenlik için potansiyel tehdit oluşturmaya devam etmeleri anlamına gelmektedir. Kuzey İrlanda'da mezhep ayrımı günlük yaşamda devam etmekte, futbol takımından günlük dile kadar her şeyi etkilemektedir. Örneğin birçok Milliyetçi İrlandalı, Kuzey İrlanda'dan "İrlanda'nın Kuzeyi" olarak söz ederken, okullar çoğunlukla dini çizgilerle ayrılmakta, çocuklara genellikle tarihin farklı versiyonları öğretilmektedir (Angelos, 2020).

b. Birleşik Krallık'ın Terörizm Tehdidini Algılaması

21. yüzyılın başlarında uluslararası terörizm, büyük ölçüde dini istismar eden terörizm ile eşanlımlı, tehlikeli ve çağdaş yaşam tarzına karşı konumlandırılmış, kamu düzenine odaklanma yerine, Batı toplumu ve değerlerine, demokrasisine, Birleşik Krallık özelinde ise Birleşik Krallık değerlerine yönelik bir tehdit olarak görülmüştür (Lord Carlile of Berriew, 2007: 24).

Birleşik Krallık, 11 Eylül terör saldırıları öncesinde yurt içindeki terör tehdidini bertaraf edebilmek amacıyla, Kuzey İrlanda'daki gelişmelere odaklanmıştır. Birleşik Krallık toprakları, Birleşik Krallık'a ait olmayan anlaşmazlıklarla ilgili Birleşik Krallık'tan olmayan aktörlere karşı saldırı planlamak için kullanılmıştır (Fisher, 2015: 83). Birleşik Krallık'ın 2000 yılı öncesi hukuk mevzuatının, Birleşik Krallık'ta faaliyet gösteren yabancı kökenli terör örgütlerinin engellenmesinde büyük ölçüde başarısız olduğu söylenebilir (Makarenko, 2007: 39).

Birleşik Krallık'ta, 1920 tarihli Kuzey İrlanda Acil Durum Hükümleri Yasası [The 1920 Northern Ireland (Emergency Provisions) Act-EPA]'nın kabulünden itibaren geçici olan terörizmle mücadele mevzuatı, 2000 tarihli Terörizm Yasası [Terrorism Act 2000 (TACT 2000)] ile kalıcı hâle getirilmiş ve acil durum tedbirleri uygulamaya konulmuştur (Taylor, 2005: 189). TACT 2000 hem ulusal hem de uluslararası her türlü terörizmi kapsayan oldukça geniş bir terörizm tanımını ilk kez yapmanın yanında, Kuzey İrlanda'yla ilişkili terörizmi uluslararası terörizm kategorisine genişleterek, terörizmle mücadele tedbirlerinin yurt içi ve yurt dışını kapsamamasını sağlaması (McGiverin, 2008: 270) ve ihtiva ettiği suç örnekleri ile Birleşik Krallık'ın terörizmle mücadelesinde önemli bir mihenk taşıdır.

Birleşik Krallık'ın ulusal güvenlik ve strateji anlayışında, 11 Eylül terör saldırıları ani ve beklenmedik bir yaklaşım değişikliğine neden olmuştur (Chin, 2013: 1). Birleşik Krallık tarafından terörizm; topluma, değerlere, yaşam tarzına, demokrasiye sınırları belli olmayan tehdit olarak nitelendirilmiş (<https://publications.parliament.uk/pa/cm200405/cmselect/cmhaff/321/5020802.htm>) ve uluslararası terörizmin dolaylı hedefi olduğu, El Kaide gibi uluslararası terör örgütleri için muhtemel hedef haline geldiği ifade edilmeye başlanmıştır (Makarenko, 2007: 37).

Terör örgütlerinin yaşamasını ve büyümesini sağlayan dört unsur; çatışma ve istikrarsızlık, modern teknolojinin kullanılması, her yere nüfuz eden bir ideoloji ve radikalleşmedir (CONTEST, 2011: 9). Birleşik Krallık'ın önemli bir ortak olduğu Koalisyon'un etkili faaliyetleri sonucunda, toplum ve bireyler üzerinde etkili olan propaganda sisteminin etkisini büyük oranda kaybeden DEAŞ'ın; Birleşik Krallık için yurt içi ve yurt dışında en önemli küresel terör tehdidi olmaya devam ettiği, DEAŞ'ın yöntemlerinin yeni ve yerleşik terör grupları tarafından kopyalandığı bilinmektedir (CONTEST, 2018: 7).

CONTEST'de Birleşik Krallık'a yönelik en büyük tehdit olarak dini istismar eden terörizm, büyüyen bir tehdit olan aşırı sağcı terörizm ile özellikle Kuzey İrlanda'da ciddi bir tehdidi teşkil eden Kuzey İrlanda ile ilgili terörizm belirtilmektedir (CONTEST, 2018: 8). Terör örgütleri ve teröristlerin Birleşik Krallık'ta ve diğer ülkelerde kalabalık yerleri hedef almaya devam etmelerinin muhtemel olduğu, tek terörist tarafından yapılabilen araçlı ve/veya silahlı saldırıların Birleşik Krallık'ta en muhtemel saldırı yöntemi olmaya devam ettiği değerlendirilmektedir (CONTEST, 2018: 17). Birleşik Krallık'ta son yıllarda yapılan terör saldırıları "yalnız aktörler" tarafından gerçekleştirilmektedir. Yalnız aktör, sadece kişisel-maddi nedenlerden ötürü hareket etmeyen, daha geniş bir kitleyi etkilemek amacıyla ve planlama, hazırlanma ve yürütülmesinde doğrudan destek almadan hareket eden, saldırı ve harekete geçme kararı herhangi bir grup veya başka kişiler tarafından yönlendirilmeyen (muhtemelen başkalarından ilham alsa da) tek bir fail (veya küçük hücre) olarak şiddet ile tehdit eden veya kullanandır (Ellis vd., 2016: 1).

Terör örgütleri ve teröristler, toplumun temelini oluşturan değerlerle çelişen ve değerleri değersizleştirmeye çabalayan davranışları haklı çıkarmak için

propaganda yapmaktadırlar. DEAŞ ve El Kaide'nin interneti kullanarak hayali, yalan, bölücü mesajlar ile sorunları istismar ederek, toplum düzenini aşırılık yanlıları tarafından sabote edilmesini teşvik etmektedir (CONTEST, 2018: 7). Aşırı sağcı tehdidin ötesinde, siyasi hedeflere ulaşmak için hayvan hakları, aşırı sol veya çevre sorunları gibi başlıklar altında eylemler gerçekleştiren bir dizi başka grup ve birey bulunmaktadır. Bu grupların ulusal güvenlik tehdidi oluşturmadıkları değerlendirilmesine karşın, gelecekte terörizmle mücadele kapsamında değerlendirilmeleri gerekli olabilir (CONTEST, 2018: 21). Bu “yeni tür tehdide” “yeni şekillerde” karşı koyma ihtiyacı, bireylerin yaşamlarına daha fazla müdahale için bir ortam da sağlamaktadır.

Kuzey İrlanda'da güvensizlik devam ederken ve istikrarın devamlılığında şüphe yaşanırken, resmi söylem giderek daha fazla uluslararası tehdide odaklanmıştır (Fisher, 2015: 144). Söylem ve uygulamanın kesişimi, TACT 2000 ile başlayan terörizmle mücadele, suç ve güvenlik ile ilgili yasal düzenlemelerinin genişletilmesini, CONTEST gibi yeni stratejilerin uygulanması ve yeni güvenlik kurumlarının teşkilini, genişletilmesi ve büyümesini kolaylaştırmıştır. Terörizm korkusu ve endişesi, kriz dönemi dışında kabul edilemeyecek değişiklikleri içeren geniş tedbirlerin alınmasını haklı çıkarmak için kullanılmaktadır (Walker, 2006: 10-15). Birleşik Krallık'ta, toplumun tamamına karşı gözetleme ve izleme önlemlerinin artırılmasına neden olarak terörizm kullanılmaktadır (Hodgson, 2013: 201-203).

4. Birleşik Krallık'ın Terörizmle Mücadele Stratejisi (CONTEST)

a. CONTEST'in Gelişim Süreci

Birleşik Krallık; 11 Eylül terör saldırıları ardından ortaya çıkan terör tehdidine karşı alınan önlemleri koordine etmek amacıyla, 2003 yılında CONTEST olarak bilinen ilk kapsamlı “Terörizmle Mücadele Stratejisi”ni oluşturmuştur. Başlangıçta “Gizli” gizlilik derecesinde olan ve paylaşılmayan CONTEST; 2003 yılında yayımlanmasından bu yana, 2006, 2009, 2011 ve 2018 yıllarında güncellenmiştir. Terörizmle mücadelede; Irak ve Afganistan işgalleri gibi askerî yaklaşımın yoğunlaştığı dış müdahaleler ve CONTEST, Birleşik Krallık'ın terörizmle mücadelesinin temel taşı oluşturmaktadır (Fisher, 2015: 123).

Dönemin Birleşik Krallık Başbakanı Theresa May'in “...terörizmle mücadelede kaydedilen ilerleme, yeni çıkan tehditlere karşı alınması gereken tedbirler, yaşanan terör saldırılarından çıkarılan dersler ve dünyada değişen durumun

yansıtılması...” (CONTEST, 2018: 3) şeklinde güncelleme ihtiyacı açıklanan CONTEST'in çeşitli versiyonları arasındaki en bariz fark, tehdidin niteliği ve Birleşik Krallık'ın tepkisi hakkında çok daha detaylı bilgi sunmasıdır. Bu değişim esas olarak tehdidin nitelikleri, stratejinin esasları, yönetimler, etnik topluluklar, radikalleşme, aşırılık, uluslararası terörizmle mücadele, toplumun bütünleştirilmesi ve stratejinin belirli bölümlerinin uygulanmasında yer alan özel sektör gibi ilgili tarafları hedeflemektedir. Bu nedenle temel değişiklikler, stratejinin bölümlerinde olduğu kadar iletişim ve uygulamada olurken, genel amaç ve beklenen sonuçlar aynı kalmaktadır (Foley, 2013: 83-84).

b. CONTEST'in Esasları

CONTEST'te; yurt içinde ve yurt dışında Birleşik Krallık'ın vatandaşlarına ve çıkarlarına karşı terörizmden kaynaklanan riskin etkisiz hâle getirilmesi düzenlenmekte (CONTEST, 2018: 13), karşı karşıya olunan ve değişen terör tehdidine karşı terörizmle mücadele yaklaşımının nasıl olması gerektiği belirlenmektedir.

CONTEST; mevcut ve öngörülen terör tehditlerine karşı esnek bir stratejinin bulgularını yansıtmaktadır. Birleşik Krallık'taki birçok kurum ve kuruluşun planlamasına ve çalışmalarına rehberlik eden ve terörizmle mücadelenin esaslarını içeren;

- Önleme (Prevent): İnsanların terörist olmasının ve terörizmi desteklemelerinin önlenmesi,
- İzleme (Pursue): Terör saldırıları ve eylemlerinin durdurulması,
- Koruma (Protect): Terör saldırı ve eylemine karşı korunmanın güçlendirilmesi,
- Hazırlıklı Olma (Prepare): Terör saldırı ve eyleminin etkisinin azaltılması olarak ifade edilen dört ilke; güncellenen CONTEST'te de yer almaya devam etmektedir (CONTEST, 2018: 8).

(1) Önleme (Prevent): İnsanların Terörist Olmasının ve Terörizmi Desteklemelerinin Önlenmesi

İlk olarak 2003 yılında CONTEST stratejisinin bir unsuru olarak oluşturulan “Önleme” ilkesi; dini istismar eden terörizm, radikalleşme ve aşırılık yanlısı

ideolojiyle mücadelenin temel taşı olarak gösterilmiştir (CONTEST, 2011: 9). “Önleme” ilkesi, insanların terörizmi desteklemelerini veya terörizme sürüklenmelerini önlemek için savunmasız bireylerin desteklenmesi amacıyla; terörizme dâhil olan bireyin terörizmle bağının koparılmasından rehabilitasyonla desteklenmesine kadar geniş bir süreci içermektedir. Aynı zamanda, bireyleri uyuşturucu, organize suç, fiziksel ve cinsel istismar gibi bir dizi başka suç ve dâhil olabileceği olumsuzluklardan korumak için de esaslar belirtmektedir (CONTEST, 2018: 31).

CONTEST’in “Önleme” ilkesinde; radikalleşmenin nedenleri ve terörizmin ideolojisi ile mücadele edilmesi, erken müdahale yoluyla radikalleşme riski en yüksek olan bireylerin tespit edilmesi, korunmaları ve desteklenmeleri, hali hazırda terörizm faaliyetleri içerisinde bulunan bireylerin ise bağlantılarını kesmelerinin ve rehabilite edilmelerinin sağlanması hedeflenilmektedir (CONTEST, 2018: 31).

Birleşik Krallık “Önleme Stratejisi (Prevent Strategy)” Haziran 2011’de yayımlanmıştır. Önleme Stratejisi “Terörizmin güdülenme unsurlarından olan ideolojisinin bir parçasını oluşturan aşırılık yanlı fikirlerle de mücadele edilmesi” gerektiğini ve terörizmin “Yasalara uygun olarak faaliyet gösteren ve görünüşte şiddet içermeyen örgütler tarafından benimsenen ve aşırılık içeren fikirleri kullandığını ve bunlardan faydalandığını” (Prevent Strategy, 2011: 54) belirtmektedir. Stratejiyle birlikte yayımlanan “Önleme”ye yönelik rehber ise 10 Nisan 2019’da güncellenmiştir. Rehber, ana aktörlerin her biri için uygulamaları tanımlamakta ve “Önleme” görevinin yerine getirilmesi için izlenecek yöntemleri belirtmektedir. Önleme Stratejisinin terörizmden kaynaklanan tehditle mücadele edilmesi, insanların terörizme çekilmesinin önlenmesi ve ihtiyaç duydukları desteğin sağlanması, radikalleşme riskinin olduğu sektörler ve kurumlarla birlikte çalışılması olmak üzere üç özel hedefi bulunmaktadır (Revised Prevent Duty Guidance, 2019).

Birleşik Krallık Aşırılıkla Mücadele Stratejisi (Counter-Extremism Strategy)’nde aşırılık “demokrasi, hukukun üstünlüğü, bireysel özgürlük ve farklı din ve inançlara karşılıklı saygı ve hoşgörü dâhil temel değerlere pasif veya aktif muhalefet” (Counter-Extremism Strategy, 2015: 9) olarak belirtilirken, radikalleşme ise bireyin terörizmi ve terörizme yol açan aşırılık biçimlerini destekleme durumu olarak ifade edilmekte, bireyin manevi ve ideolojik etkilere maruz kalmaya ve zarar

görmeye açık durumu 'terörizme karşı savunmasızlığı' olarak tarif edilmektedir (Prevent Strategy, 2011: 108).

Terör örgütleri, genellikle aşırılık yanlısı örgütler tarafından geliştirilen ideolojiden yararlanırlar. Aşırılık yanlısı örgütlerin üyesi olan ve bu örgütler tarafından radikalleştirilen bireylerin bazılarının terör örgütlerine katıldığı bilinmektedir. Önleme Stratejisi, bireylerin terörist olmalarının veya terörizmi desteklemelerinin önlenmesinin, terör örgütleri tarafından paylaşılan ve terörizmi meşrulaştırmak için kullanılan aşırılık yanlısı fikirlerle mücadele edilmesi gerektiğini de ortaya koymaktadır. Strateji aynı zamanda insanların aşırılık yanlısı (yasal da olsa) gruplardan terörizmle ilgili faaliyetlere geçişlerini engellemek istemektedir.

Bireyin terörizme karışmasına basit bir etken neden olmayabilir. Suça karışma, terörü desteklemeye yönelik eylemlerden etkilenme, çevresel etki altında kalma, fikirlere ve aşırılık yanlısı ideolojiye bağlılık duymak gibi etkenlerin bireyi, terörizm ve radikalleşmeye karşı savunmasız bırakabileceği dikkate alınmalıdır. Bu etkenlerin bir araya geldiği ortamda bireylerin çoğu yaşamlarını etkileyen daha önemli öncelikler (aile, kariyer, topluma katılım gibi) sayesinde terörizme karışmayabilir. Terörizm tehdidinin algılanmasına ve terörizmle mücadele stratejilerinin belirlenmesinde bir diğer etken, teröre yardımcı olan şiddet yanlısı veya şiddet yanlısı olmayan aşırılık yanlısı düşüncelerin savunmasız, hassas kitle üzerinde yarattığı durumdur (Richards, 2012: 17).

Terör örgütlerin maksadı; korunmasız bireyleri sempatzanı yapmak, ideolojileri yönünde şekillendirmek ve radikalleştirmek, internet üzerinden terör saldırılarını ve eylemlerini planlayabilmek, yönlendirebilmek ve yönetebilmektir (CONTEST, 2018: 34). Toplulukların, sivil toplum kuruluşlarının, kamu kurumlarının ve özel sektörün iş birliği yapmaları ve eş güdümlü çalışmalarıyla hem topluluklar üzerinde hem de internet ortamında terör örgütleri ve teröristlerce kullanılacak materyalin yayılmasının önlenmesi ve terörizmle mücadele için kullanılan içeriklere yer veren materyalin internet ve sosyal medya ortamında kullanması kritik öneme sahiptir.

Bu anlayış sonucunda terör tehdidinin doğasındaki değişim, radikalleşmenin nedenleri ve savunmasız bireylerin korunması dikkate alındığında; terörizmle mücadele stratejisinde değişiklik yapılması zorunlu olmaktadır. Bu kapsamda;

- Faaliyetlerde ve kaynakların dağılımında terörizm ve radikalleşme tehdidinin en yüksek olduğu yerlere öncelik verilmesi,
- Terörizmle bağlarını koparan ve rehabilite edilen bireylerin miktarının artırılması,
- Terörizmden etkilenme riski taşıyan bireyleri; daha iyi anlamak ve iletişim kurarak daha erken müdahaleye olanak sağlamak için ilgili kurumların katılımı ile rehberliğin geliştirilmesi,
- İnternetin terör örgütleri ve teröristler için güvenli bir yer olmadığını göstermek amacıyla, terörizmle ilgili materyalin yayılmasının önlenmesinin yanında, internet ve sosyal medya ortamında terörizmle mücadele kapsamındaki materyalin kullanılması,
- “Önleme” ilkesi kapsamında icra edilen faaliyetlerin etkinliğini geliştirmek için topluluklar, sivil toplum kuruluşları, kamu kurumları ve özel sektör ile daha güçlü iş birliği yapılması ve eş güdüm içinde çalışılması,
- “Önleme” ilkesinin merkezinde bulunan güvenliğin güçlendirilmesi ile toplulukların ve ailelerin şiddet içeren aşırılık yanlısı tutum takınmalarının önlenmesi üzerine odaklanılmalıdır (CONTEST, 2018: 33).

Devlet, ulusal güvenliği koruma ve kamu güvenliğini sağlama sorumluluğuna sahiptir. Terör örgütlerinin ideoloji ve propaganda materyalinin tespit edilmesi ve kaldırılması için iletişim servis sağlayıcılarıyla çalışılmalıdır. İletişim servis sağlayıcılarının müşterilerinin gizliliklerini koruma sorumluluğu da bulunmaktadır (<https://www.gov.uk/government/speeches/home-secretary-international-action-needed-to-tackle-terrorism>). Bu anlayışla, internete yüklenen ve terörizm ve aşırılık yanlısı şiddet içeren materyali veya ideolojisine yönelik içerikleri yüklenmesinden itibaren en kısa sürede kaldırmayı, yeniden yüklemelerin önlenmesi ve yüklenebilen yeni içeriğin kullanıcılar tarafından kullanılabilir hâle getirilmesinin önlenmesi; Facebook, Microsoft, Twitter, YouTube, Pinterest, Dropbox, Amazon, LinkedIn ve WhatsApp şirketlerinin üye olduğu “Terörizmle Mücadele Küresel İnternet Forumu (Global Internet Forum to Counter Terrorism-GIFCT)”ndan beklenmelidir (<https://gifct.org/>).

“Önleme” ilkesinde etkili liderlik, ilgili kurum ve kuruluşlara birlikte çalışma ve savunmasız bireyleri korumak için uygun yöntemlerin bulunması önde

gelen üç etkindir (Revised Prevent Duty Guidance, 2019). Polis teşkilatı, 'Önleme' görevinde diğer kurumlarla birlikte önemli bir rol oynamaktadır. Okullarda, üniversitelerde ve yükseköğretim kurumlarında öğrencilerin korunması ve radikalleşmeye karşı dirençlerinin artırılması için eğitim görevlilerinin tedbirler alması gerektiğini belirten "Önleme" ilkesi, sağlık çalışanlarının da radikalleşme ile mücadele edebilmeleri için ihtiyaç duydukları bilgi ve rehberliğe sahip olmalarına önem vermektedir (Revised Prevent Duty Guidance, 2019).

"Önleme" ilkesinin yasal yükümlülüğü 2015 tarihli Terörizmle Mücadele ve Güvenlik Yasası (Counter-Terrorism and Security Act-CTSA 2015) ile düzenlenmiştir. CTSA 2015'in beşinci bölümünde "İnsanların Terörizme Çekilmesi Riski" başlığı altında, insanların terörizme çekilmesinin önlenmesi için yasal esaslar ile terörizme karşı savunmasız olan bireylerin desteklenmesi için hükümler bulunmaktadır (Counter-Terrorism and Security Act, 2015). Bu kapsamda, "Kanal Programı" adı altında, savunmasız bireylerin terörizme çekilmelerinin önlenmesi, bireylerin desteklenmesi için sağlık ve sosyal hizmetler dâhil de olmak üzere alternatif destek seçeneklerini de göz önünde bulunduran programlar geliştirilmesi belirtilmektedir.

Kanal Programı, terörizme karşı hassas olan bireyleri korumak maksadıyla, risk altındaki bireylerin belirlenmesi, riskin niteliği ve kapsamının değerlendirilmesi, ilgili bireyler için en uygun destek planının geliştirilmesi aşamalarını takip etmektedir (Channel Duty Guidance, 2020: 7). Kanal Programı, herhangi bir inanç, din, etnik köken veya güvenlik açıklarından dolayı teröre çekilme tehlikesi ile karşı karşıya olan bireylerin, terörle ilgili faaliyetlere katılmadan önce destek almasını sağlamaktadır.

Polis tarafından söz konusu bireyin hali hazırda soruşturma altında olup olmadığı, terörizmle ilgisi dikkate alınarak, elde edilen bilgiler Kanal Programı ve "Önleme" görevinde ortak çalışılan ilgili kurumlarla paylaşılmalıdır. Polisin değerlendirmesi sonucunda "riskli" olduğu sonucuna ulaşılan bireyin ihtiyacına göre sağlık, eğitim ve polis de dâhil olmak üzere farklı koruma alanlarından temsilcilerin oluşturduğu "Kanal Paneli" tarafından, bireye destek programı verilmesi gerektiği değerlendirildiğinde, bireyin kendisini korumasını sağlayabilmesi için eğitim, istihdam, sağlık, ideolojik rehberlik konularında yardımcı olunmaktadır (CONTEST, 2018: 38).

Herhangi bir bireyin terörizme karşı savunmasız olduğunu belirlemenin sabit bir yöntemi bulunmamaktadır. Bireyin terörizme karşı savunmasız hâle gelmesine neden olabilecek etkenler olarak, arkadaş baskısı, diğer insanlardan veya internetten etkilenme, ruhsal ve fiziki eziyet, bireye karşı suç veya bireyin suça karışması, anti sosyal davranış, aile gerginlikleri, ırk/nefret suçu, kimlik veya kendisine saygının kaybolması, kişisel veya siyasi hoşnutsuzluk gibi hususlar dikkate alınmalıdır. Söz konusu hususların görüldüğü bireylerin tespitinin yapılabilmesi amacıyla; eğitim kurumları, sosyal hizmetler, sağlık, çocuk ve gençlik hizmetleri, suçluların takibi ve gözetim hizmetleri ve güvenilir sivil toplum kuruluşları gibi birey, kurum ve kuruluşlarla etkili bağlantılar geliştirmelidir.

Bireylerin ihtiyaçları, duyarlılıkları, güdülenmeleri ve içsel etkiler gibi etkenler, terörizme giden bireysel yolu oluşturabilir. Bu etkenler şikâyet ve adaletsizlik duyguları, tehdit altında hissetme, kimlik, anlam ve aidiyet ihtiyacı, statü arzusu, heyecan ve macera arzusu, başkalarına hükmetme ve kontrol etme ihtiyacı, telkin edilmeye yatkınlık, siyasi veya ahlaki değişim arzusu, fırsatçılığı engelleme isteği, aile veya arkadaşların aşırılığa karışması, bir gruptan etkilenme veya kontrol etme, akıl sağlığı sorunları olabilir (Channel Duty Guidance, 2020: 18).

Terörizme giden tek bir yol ya da müdahil olanların basit bir profili olmadığı gibi güvenlik açığı başka bir şekilde de kendini gösterebilir. Bu nedenle, bir profil türetme girişimi yanıltıcı olabilir. Herhangi bir özelliğin ve deneyimin mutlaka bireylerin terörist olmasına yol açacağı veya bu güvenlik açığı hakkında uygun bir değerlendirme yapmak için gereken tek bilgi kaynağı olduğu varsayılmamalıdır.

(2) İzleme (Pursue): Terör Saldırıları ve Eylemlerinin Durdurulması

Birleşik Krallık'ın terörizmle mücadele sisteminin ve stratejisinin açıklandığı CONTEST'in "İzleme" bölümünde yer alan esaslar, CTSA 2015'e dayanmaktadır. "İzleme" ilkesi, terörle ilgili suçlar için kovuşturma ve sınır dışı etme imkânını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Birleşik Krallık, 2005'ten 2015'e kadar olan süre boyunca sadece 12 kişiyi sınır dışı etmesine karşılık, Fransa 100'den fazla kişiyi sınır dışı etmiştir (Telegraph, 2015).

"İzleme" ilkesinin maksadı, yurt içinde ve yurt dışında Birleşik Krallık'ın vatandaşlarına ve çıkarlarına karşı terör saldırısı gerçekleştirmeyi planlayanları tespit etmek, takip etmek ve etkisiz hale getirerek terör saldırılarını ve eylemlerini

durdurmak iken, hedefleri ise terör faaliyetlerinin tespit edilmesi ve tanımlanması, araştırılması ve terör faaliyetlerine engel olunmasıdır (CONTEST, 2018: 43).

“İzleme”nin öncelikli hedefi, terör tehdidini tespit etmek ve tanımlamaktır. Terör tehdidinin tespit edilmesi ve tanımlanmasındaki başarı; güvenlik ve istihbarat teşkilatları tarafından, terör faaliyetlerini tespit edebilmesi, terör örgütleri ve teröristlerin desteklenmesinin engellenmesi, faaliyet alanlarının sınırlandırılması ve etkisiz hale getirilmesidir. Bu kapsamda, güvenlik ve istihbarat kurumları, tehditleri tespit etmek için terör örgütleri ve teröristlerin iletişim ağını, internet ve sosyal medyayı kullanımını analiz edebilme yeteneklerini sürekli olarak geliştirmelidir. Tespit yeteneğinin etkisini artırmak amacıyla, güvenlik ve istihbarat teşkilatları ve kamu kurumları arasında bilgi ve veriler etkin iş birliği ve eş güdüm içerisinde paylaşılmalıdır. Özel sektörle iş birliği artırılmalı, veriler ve bilgiler gerekirse satın alınarak elde edilmelidir.

Terör örgütleri ve teröristleri durdurmanın, caydırmanın ve terör kurbanlarının gözünde adaleti sağlamanın en etkili yolu, suçu belli olan teröristlerin en üst seviyeden cezalandırılmalarıdır. Bu nedenle terörizmle ilgili davalarda; terör olaylarının soruşturulması, suçluların tespit edilmesi ve mahkûmiyet almalarını güvence altına alan kanıtların ortaya konması savcılık ve güvenlik kuvvetlerinin başarısıdır. Bu aynı zamanda terör faaliyetlerinin engellenmesi anlamına gelir. Bu kapsamda, toplumun güveninin tesisi ve devamlılığı için güvenlik ve istihbarat teşkilatlarının yetenekleri ve kuvvetlerinin hukuk kuralları içerisinde kullanıldığı, bağımsız denetim sistemleri ile topluma gösterilmelidir.

Toplum ile güvenlik kuvvetleri arasında etkili iletişim, terör eylemlerinin önlenmesine, terör örgütlerinin etkisiz hale getirilmesine ve saldırıların toplum üzerindeki meşruiyetini ve etkisini azaltmaya yardımcı olmaktadır. Terörizmin tespitinde ve önlenmesinde de halkın önemli bir rolü bulunmaktadır. Kamu iletişim kampanyaları, vatandaşları şüpheli etkinlik ve davranışları araştırmaya ve polise bildirmeye teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, herhangi bir bireyin terör olayı esnasında yapabileceklerine hazırlıklı olması ve nasıl korunacağını bilmesi de önemlidir.

Birleşik Krallık Yönetimince; yerleşim yerlerinde, insanların yoğun olarak bulunduğu yerlerde, enerji santralleri ile liman ve demiryolu terminalleri, havaalanları gibi kritik altyapı çevresinde şüpheli ve olağan dışı davranışların nasıl

bildirilebileceğine yönelik aydınlatıcı yayınlar yayımlanmakta ve rehberlik edecek bilgiler verilmektedir. Bunun yanında, silahlı saldırı durumunda, bireylerin güvende kalabilmek için yapmaları gereken hususlar hakkında bilgi verilmektedir (<https://act.campaign.gov.uk/>).

Terör örgütlerinin yeni eleman kazanması, bağlantılarını ve iletişimini sürdürmesi, faaliyetlerine mali kaynak sağlayabilmesi, büyük ölçüde destekçilerinden alabileceği mali yardımın devamlılığına bağlıdır. Terör örgütlerinin mali kaynaklardan yoksun bırakılması, faaliyetlerini engelleyecek etkin bir tedbirdir. Bu kapsamda; suç finansmanı, kara para aklama, insan ve silah kaçakçılığı ve uyuşturucu ticareti, kimlik sahtekarlığı da dâhil olmak üzere organize suçlarla mücadele edilmesi büyük önem taşımaktadır.

“İzleme” ilkesinde teröristlerin yer değiştirmelerinin yarattığı risk; terör faaliyetlerinin araştırılması, ortaya çıkarılması ve etkisiz hale getirilmesi hedeflerini etkilemektedir. Birleşik Krallık’tan 900’den fazla kişinin Suriye’deki çatışmalarda yer almak için Suriye’ye intikal ettiği, yaklaşık %20’sinin yurt dışında öldürüldüğü ve yaklaşık %40’ının Birleşik Krallık’a geri döndüğü tahmin edilmektedir (Dawson, 2019: 3). Bu kapsamda, CTSA 2015 ve 2019 tarihli Terörle Mücadele ve Sınır Güvenliği Yasası (Counter-Terrorism and Border Security Act, 2019) ile bu özel yasalara ek olarak terör suçlularına karşı kullanılan diğer yasalarla, çatışma bölgesinden bireylerin geri dönüşlerine engel olmak ve sorunu yönetebilmek için yurt dışına seyahat etme, sınırda pasaportlarına geçici olarak el konulması dâhil olmak üzere ilave tedbirler alınmakta, yurt dışında belirlenmiş alanlarda bulunmanın suç olarak kabul edilmesi ve terör faaliyetine iştirak edenlere yönelik yargı yetkisi genişletilmesi gibi ilave önlemler getirilmektedir.

“İzleme” ilkesinin hedefine ulaşmak için yapılan her faaliyetin temelinde kamuoyunun güvenin sağlanması bulunmaktadır. Bu maksatla Birleşik Krallık’ta mevcut gücün, imkân ve kabiliyetlerin orantılı ve gerekli olduğu kadar kullanıldığını denetleyen bağımsız gözetim sistemi bulunmaktadır. Hükümetten tamamen bağımsız olan “Terörizm Mevzuatının Bağımsız Denetçisi (The Independent Reviewer of Terrorism Legislation)” terörizm mevzuatının adil, orantılı ve etkili kullanımı için güçlü bir bağımsız denetim sağlamayı amaçlamaktadır. Bu maksatla; yasaklanmış kuruluşlar, terör örgütlerinin özellikleri, terör soruşturmaları, tutuklama ve gözaltı, arama, liman ve sınır kontrolleri, terör suçları başlıkları altında görevini

yapmaktadır. Ayrıca ilgili yasanın verdiği yetki ile söz konusu yasanın işleyişini gözden geçirmekte, yasanın hükümlerine göre etüt, rapor gibi bilgilendirme araçlarını düzenlemektedir (<https://terrorismlegislationreviewer.independent.gov.uk/>).

(3) Koruma (Protect): Terör Saldırı ve Eylemine Karşı Korunmanın Güçlendirilmesi

“Koruma” ilkesi ile koruma yeteneğinin güçlendirilmesi ve hassasiyetin azaltılması (CONTEST, 2011: 79), yurt dışındaki hassas bölgelerde koruyucu güvenliğin artırılması (The United Kingdom's Strategy for Countering Terrorism: Annual Report for 2015, 2016: 20) maksadıyla; halkın güvenliğinin sağlanması ve yurt dışında koruma tedbirlerinin güçlendirilmesi ile hassasiyetin azaltılması, kamusal alanların, altyapı ve ulaşım sisteminin korunması, saldırı için gerekli malzemeye yasa dışı erişimin azaltılması ve sınırlardaki güvenlik tedbirlerinin etkin olarak alınması hedeflenmektedir (CONTEST, 2018: 53).

Baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit oluşturmak için terör saldırılarında ve eylemlerinde kullanılacak elektronik, patlayıcı, kimyasal madde, gübre gibi malzemenin birçoğu günlük yaşamda yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle, bireylerin ve toplumun olağan yaşamını etkilemeden ilgili malzemeye erişilmesinin engellenmesi için malzemenin kullanım veya satışında kontrolün sağlanmasına imkân veren sistem tesis edilmelidir.

Birleşik Krallık, önleme ve veri kaynaklı yeni teknolojiye odaklanarak, sınır kontrolünde yeni yetenekler ve yaklaşımlar geliştirmeye önem vermektedir. Bu kapsamda, ulusal ve uluslararası güvenlik standartları yeniden düzenlenerek başlatılan ulusal bilinçlenme kampanyası neticesinde halk uyarılmakta ve şüpheli durumları bildirmeleri istenmektedir (<https://www.btp.police.uk/>). Bunun yanında, insanların yoğun olarak bulunduğu ve terör saldırıları için cazip hedef teşkil ettiği değerlendirilen; yerleşim ve dinlenme yerleri, alışveriş merkezleri, sosyal tesisler gibi yerlerin sahiplerine ve yöneticilerine isteğe bağlı olarak güvenlik danışmanlığı sağlanmakta, tehdit, güvenliğin geliştirilmesi ve şüpheli faaliyetlerin bildirilmesi konularında farkındalık eğitimi verilmektedir (<https://www.gov.uk/government/news/act-awareness-ess-elearning>).

(4) Hazırlıklı Olma (Prepare): Terör Saldırısı ve Eyleminin Etkisinin Azaltılması

“Hazırlıklı Olma” ilkesi; terör saldırısının etkisinin azaltılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi sürecidir. Terör saldırısında hayat kurtarmaya, saldırının etkisini azaltmaya ve hızlı bir şekilde toparlanmaya yardımcı olunması amacıyla, her türlü terör saldırısına eş güdüm içerisinde karşılık verilmesi, mevcut ve gelecekteki tehditlere karşılık vermek için yeteneklerin geliştirilmesi, terör saldırılarının etkisinin en aza indirilmesi hedeflenmektedir (CONTEST, 2018: 63).

Halkı korumak için güvenlik kuvvetlerinin etkinliklerinin yanında, halkın da nasıl korunacağını bilmesi önemlidir. Bu anlayışla Birleşik Krallık, güvende olmak için silahlı veya silahsız saldırı sırasında ne yapılacağı konusunda pratik tavsiyeler verilmesi amaçlanan etkinlik ile toplumun farklı kesimlerine ulaşmaya çalışmaktadır (<https://www.gov.uk/government/publications/stay-safe-film>). Terör örgütlerinin ve/veya teröristlerin, aynı anda veya sıralı olarak birden fazla saldırıyı başlatması durumunda, polise ve diğer acil müdahale ekiplerine askerî destek sağlanması için 12 ila 96 saat içinde 10.000'e kadar askerî personelin görevlendirilmesini öngören ve “TEMPERER Harekâtı” (CONTEST, 2018: 67) olarak adlandırılan planın esası, askerî birliklerin polis ile birlikte kilit hedeflere yapılabilecek saldırıya karşı koruyucu güvenlik sağlaması ve güvenlik kuvvetleri ve MI5'in suçluları ve teröristleri yakalamasına yardımcı olmaktır (Beckford, 2015). TEMPERER Harekâtı kapsamında, 22 Mayıs 2017'de Manchester'da gerçekleştirilen terör saldırısından sonra yaklaşık 1.000 asker görevlendirilmiştir (Farmer, 2017).

Ulusal güvenliği doğrudan etkileyebilecek risk, tehlike ve tehditlerin potansiyel etkisi hakkında değerlendirme yapılarak hazırlıklı olabilmek amacıyla, terör saldırıları da dâhil olmak üzere her türlü acil durumlara müdahale edilmesi, etkilerinin asgari olması için gereken acil servislerin birlikte çalışabilirliği, kitlesel zayıfların üstesinden gelebilme kabiliyeti ve ulaşım gibi kilit hizmetlerin hızla geri kazanılmasını içeren temel yetenekler sağlanmalı ve geliştirilmelidir.

(5) Uluslararası Terörizmle Mücadele

Terörizm için sınır yoktur. Terör örgütleri, teröristler ve destekçileri küreselleşmenin getirdiği ulaşım ve iletişim kolaylığı sayesinde, buldukları ülkenin sınırları dışında kolaylıkla saldırı ve destek imkânı bulmaktadır. Dönemin Birleşik Krallık İçişleri Bakanı Theresa May'nin 16 Şubat 2016'da yaptığı

konuşmada belirttiği üzere “Terörizmle mücadele etmek için ulusal çözümlerin ötesine bakılmalı, geleneksel terörizmle mücadele politikasının ötesine geçilmeli, terörizmle mücadele ulusal ve uluslararası olmak üzere iki ayrı etken olarak görülmelidir” (<https://www.gov.uk/government/speeches/home-secretary-international-action-needed-to-tackle-terrorism>).

Birleşik Krallık, uluslararası terörizmle mücadele edebilmek maksadıyla;

- Terör örgütlerinin ve teröristlerin yöntemlerini, tehditleri tespit edebilme yeteneğinin geliştirilmesi, doğrudan tehdit olduğu değerlendirilen birey ve örgütlerin etkisiz hâle getirilmesi,
- Küresel riskleri azaltmaya yönelik havacılık güvenliği ve terör örgütleri ve teröristlerin internet kullanımını önleme gibi alanlarda yürütülen uluslararası çabalara öncülük edilmesi,
- Yurt dışında ihtiyaç duyulan yer ve zamanda görevlendirilebilecek uzman kadrosunun oluşturulması,
- Terör propagandasının etkisiz kılınması,
- Yurt dışındaki terör örgütlerinin iletişim ağlarının etkisiz kılınması,
- Avrupalı müttefiklerle terörizmle mücadele konusunda iş birliğine dayalı sistem kurulması planlanmaktadır (CONTEST, 2018: 71).

Terörizmin ideolojik, ekonomik ve dini istismar eden itici güçlerini zayıflatmak ve terörizmin faydalandığı ortamları azaltmaya yardımcı olmak için devletler, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası toplum birlikte çalışmalıdır. Bu anlayışla, kendisine yönelik terörizmin büyük bir kısmının uluslararası bir bağlantıya sahip ya da diğer ülkelerden kaynaklandığını bilen Birleşik Krallık, terörizmle mücadelesini güçlendirmek, radikalleşmeye karşı koymak, terör örgütleri ve teröristleri etkisiz hâle getirmek ve cezalandırmak maksadıyla, bilgilerini ve istihbarat yeteneğini “Beş Göz-Five Eyes” ilişkisi içerisinde ABD, Avustralya, Kanada ve Yeni Zelanda ile geliştirmeye (CONTEST, 2018: 75), Avrupa Birliği (AB)’nden ayrılmasına rağmen güvenlik ve istihbarat paylaşımı ilişkilerini sürdürmeye, bunun yanında, Birleşmiş Milletler, 7’ler Grubu (Group of Seven-G7), ABD, Rusya Federasyonu, Çin, Fransa, Türkiye’nin de aralarında olduğu 30 kurucu üye devletin oluşturduğu “Küresel Terörizmle Mücadele Forumu (Global Counter-

Terrorism Forum-GCTF)” (<https://www.thegctf.org>) gibi çok taraflı örgütler de dâhil olmak üzere uluslararası toplumla beraber çalışmaya devam etmektedir.

(6) Aşırılıkla Mücadele

Toplumsal yaşam, yüzyıllar boyunca gelişen ve toplumun çoğunluğu tarafından benimsenen, kurum ve kuruluşlarca da desteklenen temel değerlere dayanmaktadır. Bu değerler, hukukun üstünlüğü, demokrasi, bireysel özgürlük ve farklı din ve inançlara karşılıklı saygı, hoşgörü anlayışını içermektedir (Counter-Extremism Strategy, 2015: 9). Bu değerler; toplumsal yaşamda huzur ve güvenliğin, istikrarın teminatı olduğu kadar, çeşitli etnik kökene sahip, çok inançlı bir toplumu başarılı kılan ve birleştiren değerlerdir. Bu değerler El Kaide, DEAŞ gibi dini istismar eden terör örgütlerinin yanında, aşırı sağcı terör örgütlerinin saldırıları altındadır (Counter-Extremism Strategy, 2015: 9).

Ülke genelinde ideolojileri gereği, toplumun benimsediği temel değerlere doğrudan karşı çıkan eylemleri teşvik eden veya savunan aşırılık yanlıları bulunabilir. Toplumsal değerlere karşı çıkan yaklaşımlar, genel olarak toplumsal yaşamı olumsuz etkiler ve korunmasız bireylerin radikalleşmelerine neden olabilir. Aşırılık yanlıları, söz konusu bireyleri etkileyebilmek, ideolojilerini yaymak ve taraftarı/elemanı yapabilmek için sosyal medya da dâhil olmak üzere teknolojik iletişim vasıtalarını yoğun bir şekilde kullanabilmektedir. Bunun yanında, aşırılık ideolojilerini yaymak için aşırılık yanlılarının genellikle mevcut yasal kısıtlar içinde kalmayı ve özgürlüklerden istifade etmeyi tercih etmelerine de dikkat edilmelidir.

Aşırılık, terörizmin öncüsüdür. Aşırılık yanlısı tarafından terör, amaçlarına erişim bakımından oldukça verimli bir araç olarak görülmektedir (Martin, 2017: 30). Terör saldırıları ve eylemleri ile terör suçları, aşırılık içeren düşüncelerin sonucudur. Aynı şekilde; ülkenin sosyal dokusunun bozulması, kadın haklarının aşınması, cinsiyet, ırk, dini inanç temelinde ayrımcılığın artması, işgücü piyasası, adalet ve toplumsal iletişimin kısıtlanması, toplulukların birbirlerinden soyutlanması ve iletişimlerinin kesilmesi ile hoşgörüsüzlük, nefret ve bağnazlığın normal görülmesi aşırılığın toplumsal değerleri zayıflatmasının yansımasıdır (Counter-Extremism Strategy, 2015: 31).

Birleşik Krallık “Aşırılıkla Mücadele Stratejisi”nin yanında, 2015 yılında aşırılık ile mücadele stratejisini geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası etkisi olan

aşırılıkların analiz edilmesi, devlet kurumları ve kamu sektörüne analiz sağlanması (<https://www.parliament.uk/business/publications/written-questions-answers-statements/written-question/Lords/2019-01-14/HL12796/>), güvenlik ve istihbarat kurumlarına da katkıda bulunması (Dawson ve Godec, 2017: 17) maksadıyla, Aşırılık Analiz Birimi (Extremism Analysis Unit) tesis etmiştir.

Aşırılık ile mücadelede; aşırılık yanlısı ideolojiyle mücadele, aşırılığa karşı olan herkesle müşterek çalışma, aşırılığa karşı esnek davranış göstererek aşırılık yanlılarının bölünmelerini sağlama, toplumun değerleri üzerindeki uyumsuzlukları gidererek ortak değerlerle uyumlu topluluklar oluşturma olmak üzere dört alana odaklanılmaktadır (Counter-Extremism Strategy, 2015: 17).

Aşırılıkla Mücadele Stratejisi, ortak değerlere aykırı olan aşırılık yanlısı propagandanın etkisiz hâle getirilmesi, özellikle inanç topluluklarında ve sivil toplumda ana akım seslerin aktif olarak desteklenmesi, mevcut tüm araçları kullanarak en zararlıdan başlayarak aşırılık yanlılarının etkisiz hale getirilmesi ve haklarında yasal işlem yapılması, aşırılık yandaşları için uygun zemin sağlayabilecek “ayrımcılık” ve “yabancılaşma” duygularıyla mücadele ederek daha uyumlu topluluklar inşa edilmesi (CONTEST, 2018: 78) olmak üzere dört temel esasa dayanmaktadır:

İletişimdeki gelişmeler aşırılık yanlılarının ideolojilerini yayma ve belirledikleri hedeflere ulaşmada, daha önce görülmemiş hız ve ölçekte hareket etme konusunda çok daha bilgili ve yetenekli olmalarına imkân sağlamaktadır. İnternetin ve özellikle sosyal medyanın sunduğu olanaklar kullanılarak, bireylere ve büyük kitlelere ulaşabilecek içerikler üretilmektedir. İnternette aşırılıkla mücadele etmek maksadıyla;

- DEAŞ dâhil dini istismar eden grupların insanlık dışı davranışlarını, acımasızlıklarını sürekli olarak gündemde tutarak, aşırılık yanlıların çevrelerini etkilemesine imkân vermeyecek şekilde aşırılık ile mücadeleye süreklilik kazandırılması,

- Aşırılık yanlısı ideolojinin tutarsızlıkları ve zayıf noktaları gösterilerek, özellikle genç bireylerin sorunlara getirilen basit çözümlere inanmamaları, söz konusu çözümlerin yanlış olduğunun bilincine varmalarının sağlanması,

- İnanç, etnik kimlik ve ulusal kimliğin birbiriyle uzlaşabileceğini gösteren yaklaşımların teşvik edilmesi,

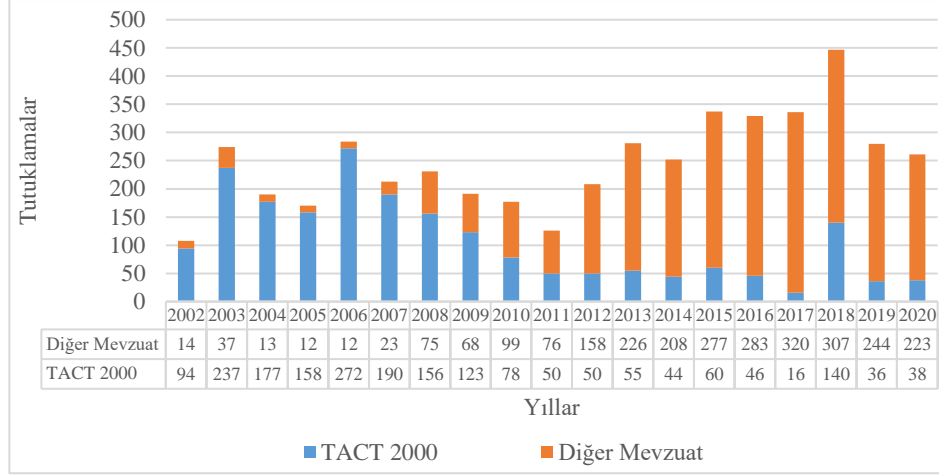
- Aşırılığa karşı savunmasız gençlerin aidiyet, amaç, gurur ve öz değer duygusu sağlayan etkinliklere katılmalarının sağlanması desteklenmelidir (Counter-Extremism Strategy, 2015: 23, 24).

Kurum ve kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve topluluklar; aşırılığın etkisiz hâle getirilmesi ile dini istismar eden teröristlere dirençli daha güçlü topluluklar inşa etmede önemli rol oynamaktadır. Birleşik Krallık tarafından söz konusu birimlerin de katkı verdiği “Birlikte Daha Güçlü Bir Britanya İnşa Etme (Building a Stronger Britain Together)” (<https://www.gov.uk/guidance/building-a-stronger-britain-together>) programına mali kaynak ayrılmakta ve aşırılıkla mücadele eden sivil toplum kuruluşlarına yardımcı olunmaktadır.

c. CONTEST’in Terörizmle Mücadeleye Etkisi

Birleşik Krallık’ta kurum, kuruluş ve görevlilerin terörizmle mücadele çalışmalarında, uygulanacak esasları, planların ve projelerin uygulanmasındaki görevlendirmeler gibi genel bir yapıyı ortaya koyması, CONTEST üzerinde ortak güdülenmenin sağlanmasında büyük bir etken olmaktadır.

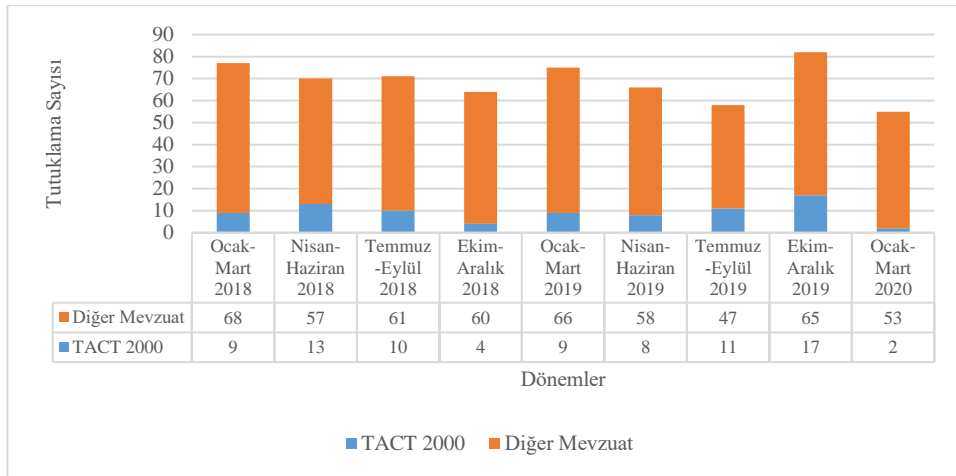
Birleşik Krallık’ta, 11 Eylül terör saldırıları sonrasında tutuklama sırasında veya soruşturmanın daha sonraki bir noktasında terör faaliyetine karıştığından şüphelenilen ve tutuklananların, 11 Eylül 2001’den Mart 2020 ile biten yıla ait verilerin yıllık dökümlerine bakıldığında, 31 Mart 2020 tarihinde sona eren yılda, bir önceki 12 aylık döneme göre %7 düşüş ile 261 tutuklamanın gerçekleştiği, 11 Eylül 2001’den bu yana yıllık ortalama 257 tutuklamanın olduğu görülmektedir (Şekil 3).

Şekil 3. 31 Mart 2002-31 Mart 2020 Tarihlerinde Terör Suçu Nedeniyle Tutuklananlar.

(Kaynak: Operation of Police Powers Under The Terrorism Act 2000 and Subsequent Legislation: Arrests, Outcomes, and Stop and Search, financial year ending March 2020, 2020: 5).

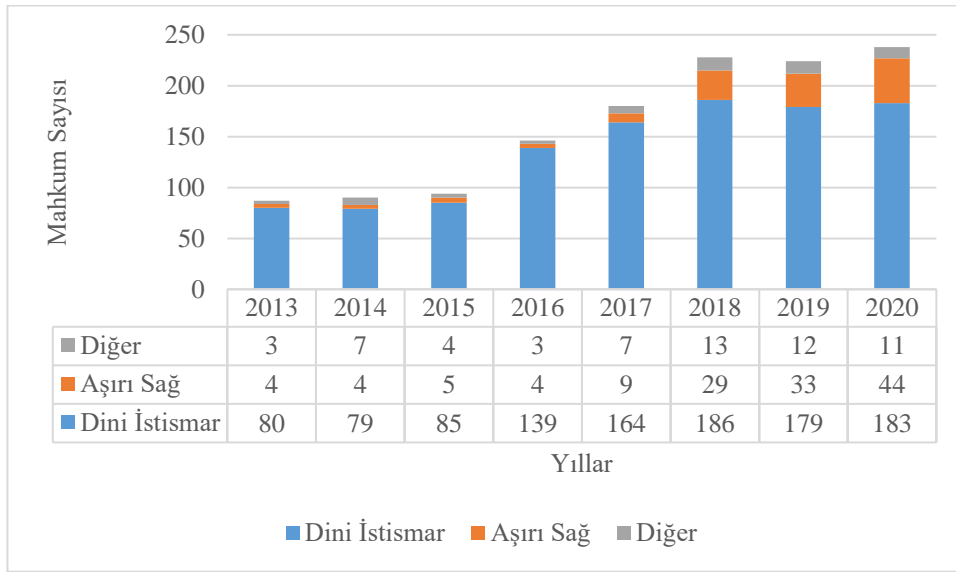
Ocak 2020-Mart 2020 arasında, 55 tutuklama ile son dokuz çeyreğin en düşük tutuklama yapılan dönemin yaşandığı görülmektedir (Şekil 4).

Şekil 4. 31 Mart 2001 İtibariyle, Üçer Aylık Dönemlerde Tutuklama Durumu

(Kaynak: Operation of Police Powers Under The Terrorism Act 2000 and Subsequent Legislation: Arrests, Outcomes, and Stop and Search, financial year ending March 2020, 2020: 6).

Birleşik Krallık'ta, 31 Mart 2020 itibariyle, terörle ilgili suçlar nedeniyle gözaltında tutulan 238 kişinin yaklaşık dörtte üçünü oluşturan 183 (%77) kişinin dini istismar eden görüşlere sahip olduğu, 44 kişinin (%18) ise aşırı sağ ideolojiye sahipken, 11 kişinin (%5) diğer ideolojilerle bağlı olduğu değerlendirilmektedir. Birleşik Krallık'ta, 31 Mart 2013-31 Mart 2020 tarihleri arasında, terörizmle ilgili suçlar nedeniyle mahkûm olanların ideolojik dağılımı Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5. 31 Mart 2013-31 Mart 2020 Tarihleri Arasında Terörizmle İlgili Suç Nedeniyle Mahkûm Olanların İdeolojik Dağılımı

(Kaynak: Operation of Police Powers Under The Terrorism Act 2000 and Subsequent Legislation: Arrests, Outcomes, and Stop and Search, financial year ending March 2020, 2020: 18).

Sonuç

“Düşmanını bil” her zaman başarılı stratejistlerin temel özdeyişidir (Wilkinson, 2007: 28). Terörizm, demokrasiye yönelik en büyük tehditlerden birisidir. Terörizmin ideolojisi, stratejisi, yöntemi, güdüleyici etkenleri ile eylem ve saldırıları, zamana, mekâna ve kuvvete göre değişiklik gösterse de daima güvenlik için endişe kaynağını teşkil etmekte, risk, tehlike ve tehdit oluşturmaktadır.

Terörizmin etkisinin en fazla görüldüğü 11 Eylül terör saldırıları ile terörizm bir anda yeni bir çehreye bürünmemiştir. Uluslararası terörizmin “ne” olduğuna ilişkin algıların, etnik ve inançla ilişkili genel kanıların, ötekileştirme ve yabancılaştırma gibi etkenlerin güçlenmesine 11 Eylül terör saldırıları yardımcı olmuştur. Bugün, terörizmle mücadelede yapılan faaliyetlerin “gelecekteki felaketi önleme adına yapılması” olarak yansıtılması, terörizm tanımındaki belirsizliğin giderilmemesi nedeniyle, sessiz bir kabule neden olmaktadır. Bu yaklaşımla terörizmin sadece saldırı/eylem hücreleri değil, aynı zamanda planlayıcı, lojistik destek, taraftar/eleman temini imkânı, toplum/topluluk/kitlesele destek ve propaganda sağlayıcıları da kapsadığı kabul edilmelidir. Bu nedenle, terörizme katkıda bulunanlar, terör saldırılarını planlayan ve fiilen gerçekleştiren bireylerden, bireyleri radikalleştirenlerden ve sadece konuşmalarında şiddet çağrısı yapan toplum ve topluluk tarafından tanınan bireylere ve diğer destekçilere kadar uzanmaktadır. Bu anlayışla, terörizmin tanımının, geniş kapsamlı etkilere sahip olacağından, aşırı veya kapsayıcı olmasından özenle kaçınmalıdırlar. Başka deyişle, terörizm kelimesi tek başına kullanılan bir kelime olduğu için kullanımdan doğacak ciddi sonuçlardan kaçınmak amacıyla, yapılacak tanımın aşırı geniş olmamasına özen göstermelidir. Sonuç olarak hukukun tanımladığı kısa ve öz tanımlama yapılarak, eylem ve tehditlere yönelik hususların kanunlarla düzenlenmesi uygun olabilir.

Birleşik Krallık'ta güvenliği sağlamak ve istikrarı tesis etmek için geçici olarak düzenlenen terörizmle mücadele yasaları, 2000 yılından itibaren kalıcı hâle getirilmesine rağmen, terörizmle mücadele mevzuatı, hukukun üstünlüğü ilkesini etkisizleştiren ve ceza adaleti sistemi devreye girmeden önce cezai tedbirler uygulayan bir dizi idari önlemlere dayanmaktadır. Terörizmle mücadele sistemi içerisinde kabul edilen yasaların hükümleri kapsamında, hiçbir zaman suçlanmayan veya herhangi bir suçla yargılanmayan yabancı terör şüphelileri için idareye son derece geniş takdir yetkisi getirilmekte, aynı zamanda polise ve göç idaresi görevlilerine durdurma ve arama gibi son derece kapsamlı olduğu görünen müdahaleci yetkiler verilmektedir.

Birleşik Krallık'ın terörizmle mücadele strateji, sert güç ve yumuşak güç olmak üzere iki alana ayrılabilir. Sert güç; güvenlik kuvvetleri, istihbarat ve acil durum kurumları tarafından, terör örgütleri ve teröristlerin etkisiz hâle getirilmesini, saldırı ve eylemlerinin etkilerinin kısa süreli ve asgari olmasını hedeflerken, yumuşak güç ise aşırılık ve terörizmin nedenlerini anlamayı ve mücadele etmeyi,

aşırılık ideolojisine ve terörizme karşı toplumu, bireyleri korumayı, bireylerin teröre çekilmesini önlenmeyi amaçlamaktadır. Bu yaklaşımları uygulamaya koyan CONTEST, Birleşik Krallık'ın terörizmle mücadelesinin temel taşıını oluşturmaktadır.

Birleşik Krallık'ın terörizmle mücadele stratejisinin 11 Eylül terör saldırılarından öncesi ve sonrası uygulamalarına bakıldığında; terör saldırılarının önlenmesi, bilinen veya tahmin edilen terör örgütleri ve teröristlerin izlenmesi, terör saldırılarından koruma ve saldırılarına karşı hazırlıklı olma, terör örgütlerinin ve teröristlerin mali desteğinin kesilmesi, yurt içindeki yabancı uyruklu dini istismar eden terör örgütlerine karşı istihbarat ve terörizmle mücadele faaliyetinin icra edilmesi, terörizm ideolojinin büyümesinin önlenmesi ve etkisiz hâle getirilmesi, dost ve müttefik ülkelerle kapsamlı strateji geliştirilmesi, hukukun üstünlüğüne saygı duyulması, farklılıkların hoşgörü ile karşılanması, kamu diplomasisi yürütülmesi, halkın eğitime ve ekonomik gelişmeye destek verilmesinin öne çıktığı görülmektedir. Bu anlayışla, Birleşik Krallık'ın 11 Eylül terör saldırıları sonrasındaki terörizmle mücadele stratejisi; toplumun güvenliği sağlanarak istikrarının devamlılığını hedeflemektedir. Terörizmle mücadele stratejisinin belirlenmesinde;

- Stratejik içerik olarak ulusal ve uluslararası terörizmin her türlü için tedbir geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası terörizmle mücadelenin uyumlu şekilde yapılması, ilgili kurumlar arasında görev ve sorumlulukların belirlenmesi ve eş güdümlü çalışılması, özel sektöre görev verilmesi ve iş birliği yapılması, farklılıklara saygı gösterirken toplumun bütünleşmesinin hedeflenmesi, hukukun üstünlüğü ve denetlenebilirlik ile ihtiyaca göre güncellenme esas olmalıdır.

- Yapılanmada, güvenliğe yönelik ve istikrarı bozan risk, tehlike ve tehditleri önleyebilme, izleyebilme ve korunabilme, etkisiz hale getirebilme, sonuçlarına hazırlıklı olmak maksadıyla; ilgili Bakanlıklar, kurumlar, güvenlik ve istihbarat kurumları, güvenlik kuvvetleri, adalet sistemi, sosyal medya ve internet takip sistemi, acil müdahale birimleri gibi ilgili kurum ve kuruluşların yeniden yapılanmaları, ortak sistem içerisinde iletişim kurmaları, iş birliği yapmaları ve eş güdümlü içerisinde bulunmaları sağlanmalıdır.

- Eş güdüm sağlanması amacıyla;
 - Polis, istihbarat ve askerî kurumlar arasında terörizmle ilgili istihbaratın toplanması, kayıt altına alınması, analiz edilerek değerlendirilmesi ve yorumlanarak elde edilen istihbaratın yayımı,
 - İstihbarat kurumları arasında iş birliği ve eş güdüm içerisinde çalışmaları için sistem tesis edilmesi,
 - Terörizmle mücadele faaliyeti icra eden aktörlerin kaynakları, ağ tabanlı bir bilgi paylaşım sisteminde birleştirilmesi,
 - Ulusal bir “Terörizmle Mücadele Merkezi” ile çalışmaların iş birliği ve eş güdüm içerisinde yapılması,
 - Terör örgütlerinin, internet üzerinden iletişimlerine ve propagandalarına engel olmak için ilgili aktörlerle iş birliği yapılması üzerine odaklanılmalıdır.
- Toplumun her kesimi, terörizmi önleme çalışmasına dâhil edilmesi, teknolojiyen azami faydalanılması, internetin etkin olarak kullanılması ve siber güvenliğin sağlanabilmesi için ilgili bütün kurum ve kuruluşları kapsayan yaygın sorumluluk anlayışı yerleştirilmelidir.
- Toplum ve bireylerin güvenlik, istihbarat ve kolluk kuvvetlerine güvenlerini artırmak, hizmetin kalitesini yükseltmek ve hesap verebilirliği artırmak amacıyla, bağımsız denetim sistemi güçlendirilmelidir.

Extended Summary

Introduction

The experiences gained from actions of the terrorism, which is one of the threats to security, provide valuable information. In this context, from the institutional memory of the United Kingdom's methods which originate from its corporate history and experience in the field of counter insurgency and terrorism constitute a deep source.

Conceptual Framework

States should find conciliatory formulas in coordination by cooperating nationally and internationally for the solution of security-related problems.

Terrorism deliberately uses terror, which is one of the threats to security, and the fear created by terror. Furthermore, terrorism threatens all countries and the international community while gaining an international appearance by transcending national borders in terms of its locations and targets

The UK's National Security Approach

The United Kingdom has started strategic studies in the field of national security in order to reassess the post-Cold War security and defense needs and to adjust its capabilities to meet new strategic realities. The United Kingdom aims to ensure its own benefits, the security of its economy, neutralize threats and increase the welfare of its people. In line with this goal, The United Kingdom applies the Fusion Doctrine to bring together national security capabilities.

The UK's Counter Terrorism Strategy (CONTEST)

The biggest threats to the United Kingdom are terrorism that exploits religion, far-right terrorism, and terrorism related to Northern Ireland. The UK has been trying to implement a long-term strategy for counter terrorism since 2002. The first comprehensive Counter Terrorism Strategy (CONTEST) was created in 2003 and is updated over time as needed. The most obvious difference between the various versions of CONTEST is that it offers much more detailed information about the nature of the threat and the United Kingdom's response.

CONTEST guides the planning and work of many UK institutions and organizations; also it brings together the fundamentals of the counter terrorism. CONTEST covers the four principles expressed as “Prevent, Pursue, Protect, Prepare” which are the principles stands for counter terrorism and countering extremism outside the UK. Other big factors to provide a common motivation on CONTEST are determining the strategies and methods to be applied in the counter terrorism and reveal a general structure such as assignments in the implementation of projects.

Conclusion

CONTEST is the cornerstone of the UK's counter terrorism. The UK's counter-terrorism strategy, aims to provide a permanent stability by ensuring the security of society. With the creation and updating of CONTEST after the terrorist attacks on September 11, 2001; the principles of content, structuring, national-

international cooperation and coordination have been re-evaluated. In addition, supervision has been strengthened in order to increase accountability to reinforce the trust of the society and the individual.

Kaynakça

Kitaplar

- Buzan, B. (1983). *People, States & Fear*, [Çev. Emre Çıtak (Ed.)] (2005) İnsanlar, Devletler & Korku, İstanbul, Röle Akademik Yayıncılık.
- Chin, W. (2013). *Britain and the War on Terror: Policy, Strategy and Operations, England*, Ashgate Publishing Limited.
- Fisher, KM. (2015). *Security, Identity, and British Counterterrorism Policy*, Hampshire, Macmillan Publishers Limited.
- Foley, F. (2013). *Countering Terrorism in Britain and France*, New York, Cambridge University Press.
- Hewitt, S. (2008). *The British War On Terror*, London, Continuum International Publishing Group.
- Hodgson, J. (2013). Legitimacy and State Responses to Terrorism: The UK and France. *Legitimacy and Criminal Justice: An International Exploration*. ed. Justice Tankebe and Alison Liebling, Oxford, Oxford University Press, 178-205.
- Makarenko, T. (2007). International Terrorism and The UK. *Homeland Security In The UK: Future Preparedness for Terrorist Attack Since 9/11*. ed. P. Wilkinson. New York, Routledge, 37-56.
- Martin, G. (2017). *Essentials of Terrorism: Concepts and Controversies*. (Çeviren: İhsan Çapcıoğlu / Bahadır Metin). (2017). Terörizm Kavramlar ve Kuramlar, Ankara, Adres Yayınları.
- Omand, D. (2010). *Securing The State*. New York, Oxford University Press.
- Schmid AP. and Longman AJ. (2005). *Political Terrorism*. New York, Routledge.

Taylor, T. (2005). United Kingdom. *Combating Terrorism: Strategies of Ten Countries*. ed. Y. Alexander. Michigan, The University of Michigan Presss, 187-223.

Wilkinson, P. (2007). The Threat From The Al-Qaeda Network. *Homeland Security In The UK: Future Preparedness For Terrorist Attack Since 9/11*. ed. P. Wilkinson. New York, Routledge, 25-36.

Makaleler

Golder, B. and Williams, G. (2004). What is Terrorism? Problems of Legal Definition. *The University of New South Wales Law Journal (UNSW Law Journal)*, 27(2), 270-295. <http://www.unswlawjournal.unsw.edu.au/wp-content/uploads/2017/09/27-2-12.pdf> adresinden alınmıştır.

Kiszely, J. (2006). Learning About Counterinsurgency. *The RUSI Journal*, 151(6), 16-21. <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03071840608522852> adresinden alınmıştır.

McGiverin, B. (2008). In The Face Of Danger: A Comparative Analysis Of The Use Of Emergency Powers In The United States And The United Kingdom In The 20th Century. *Indiana International & Comparative Law Review, Indiana State University*, 18(1), 232-275. <https://mckinneylaw.iu.edu/iiclr/pdf/vol18p233.pdf> adresinden alınmıştır.

Omand, D. (2012). The Terrorist Threat to The UK in The Post-9/11 Decade. *Centre for the Study of Terrorism and Political Violence*. 3(1), 6-12. https://www.researchgate.net/publication/282829990_The_terrorist_threat_to_the_UK_in_the_post-911_decade adresinden alınmıştır.

Richards, A. (2012). Characterising the UK Terrorist Threat: The Problem with Non-Violent Ideology as a Focus for Counter-Terrorism and Terrorism as The Product of ‘Vulnerability’. *Centre for the Study of Terrorism and Political Violence*. 3(1), 17-26. <https://repository.uel.ac.uk/download/40eac52bfdafb8c936df22bdd7874b696b95f6911a1dc21dfc2ca1c702da2302/1412330/Characterising%20the%20UK%20Terrorist%20Threat.pdf> adresinden alınmıştır.

Walker, C. (2006). Clamping Down on Terrorism in the United Kingdom. *Journal of International Criminal Justice*, November 2006, DOI: 10.1093/jicj/mql056. https://www.researchgate.net/publication/31082234_Clamping_Down_on_Terrorism_in_the_United_Kingdom adresinden alınmıştır.

Anlaşma ve Yasalar

Counter-Terrorism and Border Security Act 2019. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2019/3/contents> adresinden alınmıştır.

Counter-Terrorism and Security Act 2015. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/6/contents/enacted> adresinden alınmıştır.

UK-EU Trade and Cooperation Agreement. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/957694/TCA_SUMMARY_PDF_V1.pdf adresinden alınmıştır.

Stratejiler

Channel Duty Guidance: Protecting people vulnerable to being drawn into terrorism. (2020). UK, APS Group.

CONTEST-The United Kingdom's Strategy for Countering Terrorism. (2011). Cm 8123, UK, The Stationery Office Limited.

CONTEST-The United Kingdom's Strategy for Countering Terrorism. (2018). Cm 9608, UK, APS Group.

Counter-Extremism Strategy. (2015). Cm 9148, UK, Williams Lea Group.

National Security Strategy. (2010). Cm 7953, UK, The Stationery Office Limited.

National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review 2015. (2015). Cm 9161, UK, Williams Lea Group.

National Security Capability Review. (2018). https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/705347/6.4391_CO_National-Security-Review_web.pdf adresinden alınmıştır.

Prevent Strategy (2011) HM Government, Cm 8092, UK, The Stationery Office.

Revised Prevent Duty Guidance.
<https://www.gov.uk/government/publications/prevent-duty-guidance/revised-prevent-duty-guidance-for-england-and-wales> adresinden alınmıştır.

Raporlar

A New Chapter to the Strategic Defence Review Sixth Report of Session 2002-03. House of Commons Defence Committee. HC 93-I, 19.08.2020'de <https://publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmselect/cmdfence/93/93.pdf> adresinden alınmıştır.

Dawson, J. (2019). *Returning Terrorist Fighters.* House of Commons Library, Briefing Paper, Number 8519, 09.09.2020'de <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-8519/CBP-8519.pdf> adresinden alınmıştır.

Dawson, J / Godec, S. (2017). *Counter-Extremism Policy: an Overview.* House of Commons Library, Briefing Paper, Number 7238, 09.03.2020'de <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7238/CBP-7238.pdf> adresinden alınmıştır.

Ellis, C. vd, (2016) *Lone-Actor Terrorism.* Royal United Services Institute for Defence and Security Studies (RUSI) Series No.4, 09.03.2020'de https://rusi.org/sites/default/files/201602_clat_analysis_paper.pdf adresinden alınmıştır.

Lord Carlile B. (2007). *Independent Reviewer of Terrorism Legislation, The Definition of Terrorism: a Report,* 23.11.2020'de <https://www.gov.uk/government/publications/the-definition-of-terrorism-a-report-by-lord-carlile-of-berriew> adresinden alınmıştır.

National Security Strategy and Strategic Defence and Security Review 2015: Third Annual Report. HM Government Cabinet Office. (2019), 18.05.2020'de https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/819613/NSS_and_SDSR_2015_Third_Annual_Report_-_FINAL__2_.pdf adresinden alınmıştır.

Operation of Police Powers Under The Terrorism Act 2000 and Subsequent Legislation: Arrests, Outcomes, and Stop and Search, financial year ending March 2020, 18.08.2020'de https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/891341/police-powers-terrorism-mar2020-hosb1520.pdf adresinden alınmıştır.

Oral Evidence: Work of the National Security Adviser. (2019). Joint Committee on the National Security Strategy, HC 625, 18.08.2020'de <http://data.parliament.uk/writtenevidence/committeeevidence.svc/evidence/document/national-security-strategy-committee/work-of-the-national-security-adviser/oral/95669.pdf> adresinden alınmıştır.

Paramilitary Groups in Northern Ireland, 18.08.2020'de https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/469548/Paramilitary_Groups_in_Northern_Ireland_-_20_Oct_2015.pdf adresinden alınmıştır.

Report of the Task Force on Disorders and Terrorism. National Advisory Committee on Criminal Justice, Washington: 1976, 21.08.2020'de <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/39469NCJRS.pdf> adresinden alınmıştır.

Seely, B. / Rogers, J. (2019). Global Britain: A Twenty-First Century Vision. Henry Jackson Society, 18.08.2020'de <https://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2019/02/HJS-Global-Britain--A-Twenty-first-Century-Vision-Report-A4-web.pdf> adresinden alınmıştır.

The Defence White Paper. House of Commons Library Research Paper 04/71, 17 September 2004, 11.09.2020'de <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/rp04-71/> adresinden alınmıştır.

The United Kingdom's Strategy for Countering Terrorism: Annual Report for 2015. (2016). Cm 9310, 11.09.2020'de https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/539683/55469_Cm_9310_Web_Accessible_v0.11.pdf adresinden alınmıştır.

Internet Kaynakları

- ACT Awareness eLearning. 25.08.2020'de <https://www.gov.uk/government/news/act-awareness-elearning> adresinden alınmıştır.
- Actions Counter Terrorism, Report Suspicious Activity. 25.08.2020'de <https://act.campaign.gov.uk/> adresinden alınmıştır.
- British Transport Police. 30.08.2020'de <https://www.btp.police.uk/> adresinden alınmıştır.
- Building a Stronger Britain Together. 08.09.2020'de <https://www.gov.uk/guidance/building-a-stronger-britain-together> adresinden alınmıştır.
- Home Affairs Minutes of Evidence Examination of Witness (Questions 1-19). 08.09.2020'de <https://publications.parliament.uk/pa/cm200405/cmselect/cmhaff/321/5020802.htm> adresinden alınmıştır.
- Extremism Analysis Unit, Question for Home Office. 08.09.2020'de <https://www.parliament.uk/business/publications/written-questions-answers-statements/written-question/Lords/2019-01-14/HL12796/> adresinden alınmıştır.
- Global Internet Forum to Counter Terrorism (GIFCT). 15.09.2020'de <https://gifct.org/> adresinden alınmıştır.
- Global Counterterrorism Forum GCTF. 15.09.2020'de <https://www.thegctf.org> adresinden alınmıştır.
- Home Secretary: International Action Needed to Tackle Terrorism. 08.09.2020'de <https://www.gov.uk/government/speeches/home-secretary-international-action-needed-to-tackle-terrorism> adresinden alınmıştır.
- Independent Reviewer of Terrorism Legislation. 08.09.2020'de <https://terrorismlegislationreviewer.independent.gov.uk/> adresinden alınmıştır.

International Terrorism, Security Service MI5. 08.09.2020'de <https://www.mi5.gov.uk/international-terrorism> adresinden alınmıştır.

MCDC Countering Hybrid Warfare Project (2019) 08.09.2020'de https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/784299/concepts_mcdc_countering_hybrid_warfare.pdf adresinden alınmıştır.

Security Situation in Northern Ireland. 25.05.2020'de <https://www.gov.uk/government/speeches/security-situation-in-northern-ireland> adresinden alınmıştır.

Stay Safe Film. 22.09.2020'de <https://www.gov.uk/government/publications/stay-safe-film> adresinden alınmıştır.

Gazete ve İnternet Haber Kaynakları

Angelos, J. (2020). *Will Brexit Bring the Troubles Back to Northern Ireland?* New York Times, 29.09.2020'de <https://www.nytimes.com/2019/12/30/magazine/brexit-northern-ireland.html> adresinden alınmıştır.

Barder, O. (2018). *What I Would Like to Hear from the UK Development Secretary: Making the "Fusion Doctrine" Work for the Poor.* Center for Global Development. 20.07.2020'de <https://www.cgdev.org/blog/what-i-would-hear-uk-development-secretary-making-fusion-doctrine-work-poor> adresinden alınmıştır.

Beckford, M. (2015). *Revealed: Secret Plan to Put 5,000 Heavily-Armed Troops on Streets of Britain to Fight Jihadis In Event of a Terror Attack.* MailOnline. 15.03.2020'de <https://www.dailymail.co.uk/news/article-3174590/Secret-plan-5-000-heavily-armed-troops-streets-Britain-fight-jihadis-event-terror-attack.html> adresinden alınmıştır.

Bershidsky, L. (2018). *The U.K.'s New 'Fusion Strategy' Looks Familiar.* Bloomberg. 19.07.2020'de <https://www.bloombergquint.com/view/the-u-k-s-new-fusion-strategy-looks-familiar> adresinden alınmıştır.

Dorney, J. (2015). *The Northern Ireland Conflict 1968-1998 – An Overview.* 05.12.2019'de <https://www.theirishstory.com/2015/02/09/the-northern->

ireland-conflict-1968-1998-an-overview/#.YMH2Tr5xfIV adresinden alınmıştır.

Farmer, B. (2017) *SAS 'Blue Thunder' Helicopter Team Called In After London Attack*. The Telegraph. 15.03.2020'de <https://www.telegraph.co.uk/news/2017/06/04/sas-blue-thunder-helicopter-team-called-london-attack/> adresinden alınmıştır.

Fusion Doctrine: One Year On. 19.07.2020'de <https://www.wired-gov.net/wg/news.nsf/articles/Fusion+Doctrine+One+Year+On+11032019142500?open> adresinden alınmıştır.

Newman, N, *Focusing The Forces of Fusion*. PA. Bringing Ingenuity to Life. 20.07.2020'de <https://www.paconsulting.com/insights/focusing-the-forces-of-fusion/> adresinden alınmıştır.

Sargeant, J. (2020). *Myth-Busting The Northern Ireland Protocol*. Institute for Government. 29.09.2020'de <https://www.instituteforgovernment.org.uk/blog/busting-myths-northern-ireland-protocol> adresinden alınmıştır.

Telegraph, V. (2015). *Britain Must Fix System to Deport Terror Suspects*. The Telegraph. 06.03.2020'de <https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/terrorism-in-the-uk/11427130/Britain-must-fix-system-to-deport-terror-suspects.html> adresinden alınmıştır.